

**INFORMACIJA O EVALUACIJI
PROGRAMA SUFINANSIRANJA ZAPOSŁJAVANJA 2023**

Sarajevo, aprila 2026. godine

SADRŽAJ

1.	Uvod	2
2.	Struktura pokazatelja monitoringa	3
3.	Osnovni elementi Programa sufinansiranja zapošljavanja 2023	4
3.1	<i>Cilj Programa</i>	4
3.2	<i>Ciljne grupe</i>	4
3.3	<i>Korisnici</i>	4
3.4	<i>Poticajne mjere i ciljevi</i>	5
3.5	<i>Uvećanje osnovnog iznosa sufinansiranja zapošljavanja</i>	6
3.6	<i>Javni poziv</i>	6
3.7	<i>Informisanje javnosti</i>	7
4.	Analiza socio-ekonomskog konteksta	8
5.	Analiza metodologije izrade i realizacije Programa	11
6.	Pregled postavljenih ciljeva	13
7.	Analiza ciklusa programskih aktivnosti – faza realizacije Programa	14
8.	Pregled realizacije i rezultati Programa sufinansiranja zapošljavanja 2023 na dan 31.12.2023. godine – osnovni podaci	15
8.1	<i>Stanje realizacije i rezultati Programa sufinansiranja zapošljavanja 2023 po mjerama (na dan 31.12.2023. godine)</i>	16
9.	Mjerenje održivosti zaposlenja	36
10.	Osnovna zapažanja i rezultati	38
11.	Preporuke	41

1. Uvod

Evaluacija predstavlja periodično ocjenjivanje efikasnosti, efektivnosti, učinaka, uticaja, održivosti, relevantnosti i važnosti određenog projekta u kontekstu postavljenih ciljeva. Obično se provodi kao pregled polaznih pozicija - situacije, informacija, ciljeva, rezultata, aktivnosti, sredstava, sa ciljem da se ustanove iskustva koja će biti od pomoći za donošenje budućih odluka. Kraće rečeno, evaluacijom projekata se ocjenjuje stepen, izvršenja ciljeva i zadataka tj. ocjena učinka.

Okvirne kategorije evaluacije se mogu svrstati u dvije grupe:

- Formativna evaluacija: Daje povratne informacije o postignutim ishodima tokom odvijanja projekta
- Sabirna evaluacija: Ocjenjuje ishode ili učinak projekta

Izveštavanje omogućava da se sakupljene informacije koriste prilikom donošenja odluka radi poboljšanja izvršenja projekta, i to za:

- Analizu stanja i okruženju u kojem se odvija projekat;
- Identifikovanje problema sa kojima se suočava projekat i nalaženje rješenja;
- Osiguravanje da će sve aktivnosti na vrijeme biti provedene uz korištenje adekvatnih resursa;
- Primjenjivanje naučenih lekcija i iskustava iz jednog projekta na drugi i
- Određivanje da li je način na koji je projekat planiran bio najpodesniji za rješavanje postavljenog problema
- Ocjenu rezultata i postignutih efekata.

U vezi naprijed navedenog, za potrebe ove informacije iskorišteni su rezultati prikupljeni u okviru monitoring aktivnosti praćenja pojedinih aspekata u realizaciji mjera/programa aktivne politike zapošljavanja.

Potrebno je imati u vidu da se realizacija Programa sufinansiranja zapošljavanja 2023 odvijala u fazi oporavka od stanja prirodne nesreće usljed pandemije Covid-19 i lockdown-a iz 2020. godine koje je rezultiralo masovnim otpuštanjem radnika, i ostalim poremećajima u privredi i lancima snabdijevanja na globalnom nivou koji su doveli do inflacije i različitih poremećaja na tržištu rada.

U Informaciji o realizaciji Programa sufinansiranja zapošljavanja 2023 date su osnovne informacije o cilju, ciljnoj grupi, korisnicima poticaja, vrsti mjera, visini poticaja i načinu realizacije ovog programa.

Također, prezentirani su i podaci (tabelarno i grafički) o broju korisnika s kojima su zaključeni ugovori o poticanju samozapošljavanja (i zapošljavanja dodatnih radnika), broju ukupno obuhvaćenih osoba ovim programom, visini ugovorenenih i isplaćenih sredstava, po mjerama i kantonima, te stepen održivosti zapošljavanja 12 mjeseci nakon završetka realizacije Programa, kao i drugi relevantni podaci bitni za nalizu realizacije ovog programa.

2. Struktura pokazatelja monitoringa

U okviru strukture ovog dokumenta prikazani su i sljedeći relevantni podaci:

- Analiza socio-ekonomskog konteksta i stanja u kojem je realizovan Program;
- Osnovni pokazatelji kretanja na tržištu rada;
- Osnovni elementi i kratak opis Programa i mjera;
- Analiza metodologije izrade i realizacije Programa;
- Analiza postavljenih ciljeva;
- Analiza ciklusa programskih aktivnosti – faza realizacije Programa;
- Ukupna vrijednost zaključenih ugovora;
- Aktivnosti u vezi Javnog poziva;
- Broj zaključenih ugovora s poslodavcima;
- Broj poslodavaca koji učestvuju u realizaciji mjera (osnovna obilježja);
- Broj osoba obuhvaćenih po mjerama (osnovna obilježja);
- Prosječan iznos poticaja/intervencije po osobi po mjerama;
- Stopa održivosti zaposlenja (broj osoba koje su zadržale status zaposlenosti 12 mjeseci nakon završetka realizacije ugovora o sufinansiranju zapošljavanja);

U izradi ovog dokumenta korišteni su podaci iz izvještajnih tabela o realizaciji Programa iz Modula za praćenje realizacije mjera aktivne politike zapošljavanja Jedinog informacionog sistema.

Dakle, kao izvor verifikacije rezultata u okviru monitoringa i evaluacije korišteni su:

- izvještaji iz APZ modula JIS-a (modula za realizaciju mjera aktive politike zapošljavanja iz Jedinog informacionog sistema) i to: APZ detaljni pojedinačni pregled ugovora i APZ pregled poslodavaca i zaposlenika;
- podaci pribavljeni od Sektora za aktivnu politiku zapošljavanja i Sektora za finansije;
- podaci iz Porezne uprave Federacije BiH.

Provjera učinkovitosti i izrada evaluacije Programa (u smislu provjere održivosti zaposlenja) izvršena je u skladu s postavljenim ciljevima, tj. nakon proteka potrebnog vremenskog perioda od završetka sufinansiranja zapošljavanja. Za širu evaluaciju u smislu analize mogućih efekata substitucije, „mrtvog tereta“ ili primjenu PSM metode neophodni su dodatni podaci i bolji pristup i informatička povezanost s drugim bazama podataka.

Uvažavajući dobijene podatke i sugestije na osnovu datih preporuka moguće je izvršiti redizajniranje Programa ili pojedinih mjera u narednom periodu što bi trebalo dodatno poboljšati efikasnost i proces upravljanja Programom.

3. Osnovni elementi Programa sufinansiranja zapošljavanja 2023

3.1 Cilj Programa

Cilj Programa sufinansiranja zapošljavanja 2023 je bio zapošljavanje najmanje 6.000 osoba sa evidencije nezaposlenih u Federaciji BiH sa posebnom socijalnom i rodnom osjetljivošću, radi njihovog zapošljavanja, sprečavanja dugotrajne nezaposlenosti, očuvanja i unapređenja radnih sposobnosti, te stvaranja uvjeta za jačanje konkurentnosti mladih osoba bez radnog iskustva kroz osposobljavanje za rad u struci i sticanje prvog radnog iskustva. Za realizaciju Programa planirana su sredstva u iznosu od 13.000.000 KM. Kroz izmjene Programa planirani broj osoba je smanjen na 4.000 i sredstva u iznosu od 23.750.000 KM.

3.2 Ciljne grupe

Programom se kroz mjere obuhvataju sljedeće kategorije nezaposlenih osoba:

- mladi bez radnog iskustva – pripravnici,
- mladi,
- žene,
- osobe dobi do 35 godina sa radnim iskustvom/stažom,
- osobe dobi preko 40 godina,
- dugotrajno nezaposlene osobe, prijavljene na evidenciju nezaposlenih 12 mjeseci i više,
- osobe nižih kvalifikacija i bez kvalifikacija,
- demobilisani branioци.

3.3 Korisnici

- **Poslodavci**

Korisnici Programa su poslodavci registrirani u Federaciji BiH koji redovno izmiruju obaveze po osnovu poreza i doprinosa, te oni koji imaju potpisan sporazum sa Poreznom upravom Federacije BiH o izmirenju duga po osnovu doprinosa, kao i oni na koje se odnosi Zakon o finansijskoj konsolidaciji.

U Programu ne mogu učestvovati:

- poslodavci koji su koristili kreditna sredstva iz poticajnih mjera Zavoda, a nisu ispoštovali obaveze u skladu sa zaključenim ugovorima, odnosno nisu zaposlili predviđen broj radnika i ne vraćaju redovno dobivena sredstva,
- poslodavci koji ne izmiruju redovno obaveze po osnovu poreza i doprinosa, ili koji nemaju potpisan sporazum sa Poreznom upravom Federacije BiH o izmirenju duga po osnovu doprinosa,
- poslodavci evidentirani u Registru novčanih kazni zbog duga neplaćenih novčanih kazni i troškova postupka, jer sa zaposlenikom nisu zaključili ugovor o radu (rad na crno).

Poslodavcu se ne sufinansira zapošljavanje osoba koje je već zapošljavao, koristeći ili ne koristeći sredstva iz poticajnih mjera Zavoda/Službe, a kojima je prestao radni odnos kod tog poslodavca u posljednjih 48 mjeseci prije dana objave Javnog poziva (izuzev mjere: „Javni radovi i pomoć potrebnima 2023“, a za mjeru „Periodično/sezonsko zapošljavanje 2023“ kojima je prestao radni odnos kod tog poslodavca u posljednja četiri (4) mjeseca prije dana objave Javnog poziva).

- **Nezaposlene osobe**

Korisnici Programa su nezaposlene osobe definirane ciljnim grupama i prijavljene na evidenciju službi za zapošljavanje u Federaciji BiH.

3.4 Poticajne mjere i ciljevi

Programom su predviđene sljedeće mjere:

- ***Zapošljavanje pripravnika 2023***

Cilj ove mjere je da se što većem broju mladih osoba omogući osposobljavanje za rad u struci i sticanje prvog radnog iskustva u zvanju za koje su se školovale, kroz zasnivanje radnog odnosa, te na taj način poboljša njihova konkurentnost i integracija na tržištu rada (500/520 KM mjesečno u trajanju od šest mjeseci za osobe III i IV stepena obrazovanja i 550/580 KM mjesečno u trajanju od 12 mjeseci za osobe VI i VII stepena obrazovanja).

- ***Mladi s iskustvom 2023***

Cilj ove mjere je da se što većem broju osoba dobi do 35 godina sa radnim iskustvom omogući efikasnija integracija na tržištu rada (500/520 KM mjesečno u trajanju od šest mjeseci za osobe III i IV stepena obrazovanja i 550/580 KM mjesečno u trajanju od 12 mjeseci za osobe VI i VII stepena obrazovanja).

- ***Zapošljavanje žena 2023***

Cilj ove mjere je da se nezaposlenim ženama olakša integracija na tržištu rada i spriječi dugotrajna nezaposlenost, te doprinese povećanju stope zaposlenosti žena (550 KM mjesečno u trajanju od šest mjeseci za osobe bez obzira na stručnu spremu, odnosno 12 mjeseci za osobe VI i VII stepena obrazovanja).

- ***Prilika za sve 2023***

Cilj ove mjere je da se nezaposlenim osobama olakša integracija na tržištu rada i spriječi dugotrajna nezaposlenost uz mogućnost pružanja podrške poslodavcu u obliku produženog sufinanciranja zapošljavanja, te doprinese povećanju opće stope zaposlenosti (500 KM mjesečno u trajanju od šest mjeseci odnosno 12 mjeseci).

- ***Zapošljavanje demobiliziranih branilaca/branitelja 2023***

Cilj ove mjere je da se osobama iz ciljne grupe olakša integracija na tržištu rada i spriječi dugotrajna nezaposlenost uz mogućnost pružanja podrške poslodavcu u obliku produženog sufinanciranja zapošljavanja, te doprinese povećanju stope zaposlenosti ove kategorije nezaposlenih osoba (550 KM mjesečno u trajanju od šest mjeseci odnosno 12 mjeseci, te 600 KM mjesečno u trajanju od šest mjeseci odnosno 12 mjeseci za maloljetne dobrovoljce).

- ***Periodično/sezonsko zapošljavanje 2023***

Cilj ove mjere je da se nezaposlenim osobama olakša integracija na tržištu rada i spriječi dugotrajna nezaposlenost, te da se poslodavcima osigura radna snaga u skladu sa njihovim potrebama (500 KM mjesečno u trajanju od šest mjeseci).

- ***Nova mogućnost 2023***

Cilj ove mjere je da se nezaposlenim osobama (starijim od 40 godina, dugotrajno nezaposlenim, NKV i ostalim teže zapošljivim i specifičnim kategorijama nezaposlenih osoba) koje su u lošoj situaciji na tržištu rada olakša integracija i prekine dugotrajna nezaposlenost, te da se poslodavcima osigura radna snaga u skladu sa njihovim potrebama (600 KM mjesečno u trajanju od šest mjeseci, odnosno 12 mjeseci).

- **Javni radovi i pomoć potrebnim 2023**

Cilj ove mjere je ublažavanje socijalnih posljedica nezaposlenosti, te integracija nezaposlenih osoba na tržištu rada, kroz vremenski ograničeni radni angažman kojim se doprinosi društveno korisnom radu i pružanju usluga osobama u potrebi, i to u oblasti:

- zaštite i očuvanja okoliša, sanacije divljih deponija, uređenja cesta, otklanjanja posljedica elementarnih nepogoda, zaštite kulturnih spomenika, obrazovnih programa i dr. (550 KM mjesečno u trajanju od četiri mjeseca) i
- socijalne zaštite/skrbi, u cilju pružanja podrške specijaliziranim i drugim pravnim subjektima, koji pružaju usluge socijalne zaštite/skrbi, kućne njege, pomoći u kući i sl., osobama u potrebi, (550 KM mjesečno za osobe bez obzira na stručnu spremu i 650 KM mjesečno za osobe sa VSS u trajanju od 12 mjeseci).

- **Tražim poslodavca 2023**

Cilj ove mjere, koja je fokusirana na nezaposlene osobe, je da se nezaposlenim osobama olakša integracija na tržištu rada i spriječi dugotrajna nezaposlenost, te da se pojača njihova motivacija i aktivnost u traženju posla, uz pomoć *Obrasca za traženje poslodavca TP*, čije je trajanje ograničeno do 60 dana od dana preuzimanja sa portala: www.fzzz.ba (550 KM mjesečno u trajanju od šest ili 12 mjeseci).

3.5 Uvećanje osnovnog iznosa sufinansiranja zapošljavanja

Programom je predviđeno sufinansiranje dijela troškova obaveznih doprinosa i/ili dijela neto plaće, u zavisnosti od pojedinačne mjere. Osnovni iznos sufinansiranja u svim mjerama se bez kumulativnog zbrajanja povećava za 10% za sljedeće kategorije nezaposlenih osoba: radno sposobne osobe sa invaliditetom; članovi šehidskih porodica ili porodica poginulih branitelja; nezaposleni demobilisani branioци; djeca nezaposlenih demobilisanih branilaca; djeca i supružnici osoba s invaliditetom od 60% i više; članovi domaćinstva u kojem ni jedan član nije zaposlen; Romi; samohrani roditelji, staratelji i hranitelji i njihove djece; roditelji djeteta sa posebnim potrebama i roditelji teško bolesne djece; žrtve nasilja: civilne žrtve rata, žrtve nasilja u porodici i dr.; liječeni ovisnici; bivši štićenici doma za nezbrinutu djecu.

3.6 Javni poziv

Prijava poslodavaca za učešće u realizaciji Programa se obavljala online putem web portala uz prethodnu registraciju. Javni poziv je objavljen 27., 28. i 29.03.2023. godine putem web portala www.fzzz.ba. Javni poziv je bio otvoren tri (3) radna dana, uz formiranje liste čekanja za aplikacije koje prilaze vrijednost planiranih sredstava. Tekst Programa je objavljen na web portalu 08.03.2023. godine, znatno prije objave javnog poziva radi upoznavanja javnosti s odredbama Programa. Istovremeno, putem službi za zapošljavanje podijeljeno je 10.000 letaka s informacijama o programima aktivne politike zapošljavanja. Također, 15.03.2023. godine putem web portala objavljena je dodatna obavijest tj. najava objave javnog poziva, a 23.3.2023.godine je istim povodom održana i konferencija za medije. Na dan objave, obavijest o javnom pozivu je objavljena u dnevnim novinama i web portalu Vlade Federacije BiH. Pored navedenog, na web portalu Zavoda je za korisnike, potencijalne aplikante, objavljen i postupak apliciranja na javni poziv za učešće u realizaciji programa aktivne politike zapošljavanja.

3.7 Informisanje javnosti

Za potrebe što bolje informisanosti javnosti, obavijest o javnom pozivu je, osim putem web portala www.fzzz.ba, objavljena u dnevnim novinama Dnevni avaz i Večernji list, te putem novinskih agencija FENA i ONASA, kao i putem web portala Vlade Federacije BiH. Također, objavljena je i adekvatna brošura/letak, u tiražu od 10.000 primjeraka, koja je distribuirana prema korisnicima usluga putem kantonalnih službi tj. općinskih biroa za zapošljavanje.

Putem web portala i službenih profila na socijalnim mrežama (Facebook i Instagram) Federalnog zavoda za zapošljavanje generalno je pravovremeno informisana javnost o ovim aktivnostima. Općenito je održan visok nivo saradnje sa medijima. Federalni zavod je medijima redovno dostavljao podatke, informacije, kao i saopštenja o svojim aktivnostima i kretanjima na tržištu rada, koja su preuzimana i objavljivana u štampanim medijima, informativnim emisijama elektronskih medija i na internet portalima.

Web portal Federalnog zavoda (www.fzzz.ba) je u 2023. godini zabilježio preko 150.000 korisnika, te je zadržan visok nivo posjećenosti internet stranice. Na web portal Federalnog zavoda u predmetnoj godini postavljeno je 65 objava. Facebook profil Federalnog zavoda, koji broji skoro 30.000 „pratitelja“, kao i Instagram profilu također je korišten kao medij za objavljivanje vijesti, korisnih informacija.

Zabilježena su 23 priloga na televizijskim i radio stanicama u Bosni i Hercegovini, uglavnom u informativnim emisijama, u okviru kojih su predstavnici Federalnog zavoda davali izjave u vezi sa kretanjima na tržištu rada i aktivnostima Federalnog zavoda. Održana je i jedna konferencija za novinare s ciljem upoznavanja javnosti sa predstojećim otvaranjem javnih poziva za učešće u mjerama aktivne politike zapošljavanja. Na osnovu pregleda arhiviranih članaka objavljenih u štampanim medijima i na Internet portalima u 2023. godini u navedenim medijima u Bosni i Hercegovini objavljena su 22 članka u kojima se spominje Federalni zavod. Broj objavljenih članaka i emitiranih priloga vjerovatno je veći jer spomenute brojke podrazumijevaju samo one medijske sadržaje koje su zabilježene kroz određenu vrstu press clippinga.

4. Analiza socio-ekonomskog konteksta

Pojava virusa SARS CoV 2 i proglašenje pandemije COVID-19 uzrokovala je čitav niz negativnih posljedica sa zdravstvenog ali i socio-ekonomskog aspekta. U cilju sprečavanja širenja virusa i ozbiljnih zdravstvenih posljedica po stanovništvo, Vlada Federacije BiH je 18.03.2020. godine donijela Odluku o proglašenju stanja nesreće uzrokovano pojavom korona virusa (COVID-19) na području Federacije BiH (V broj: 408/2020), a Federalni štab Civilne zaštite i Federalno ministarstvo zdravstva usvojili su niz naredbi i mjera među kojima je, između ostalog, bila i mjera ograničenog kretanje ljudi kao i obustava rada za određene poslovne djelatnosti koja je trajala do 30.06.2020. godine.

Naročito je zabilježen negativan uticaj na djelatnost ugostiteljstva i hotelijerstva, te prerađivačku industriju i transport, ali lančano nakon toga i na ostale djelatnosti. Ovaj period ostao je u znaku otpuštanja radnika, ali i snažne borbe u očuvanju radnih mjesta korištenjem svih raspoloživih resursa i mjera. Različitim intervencijama i mjerama kroz zakone i druge propise, od federalnog do općinskog nivoa (subvencioniranje doprinosa, subvencioniranje plaće, uspostava Garancijskog fonda, moratorij na kredite, obustava obračuna i plaćanja zatezne kamate na javne prihode, ukidanje obaveze plaćanja akontacije poreza na dobit i akontacije poreza na dohodak, obustava postupaka prinudne naplate, subvencije za poslodavce iz oblasti turizma, obustava naplate naknade za iznajmljivanje prostora, ukidanje određenih taksi, novčana pomoć za nezaposlene i td.) sistemski su ublažavane posljedice u privredi.

Nakon izuzetno otežane situacije u privredi u 2020. godini prilike u privredi se postepeno stabiliziraju u 2021. i 2022. godini, što se odražava i na tržište rada tj. zaustavljen je trend pada broja zaposlenih i rasta broja nezaposlenih osoba koji je zabilježen u Federaciji Bosne i Hercegovine iz 2020. godine. Situacija se potpuno stabilizira 2023. godine

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2023. godini prosječno je bio zaposlen 541.261 radnik, što je u odnosu na prosjek 2022. godine (535.665) više za 5.596 radnika, odnosno 1%.

Djelatnosti s najvećim indeksom rasta broja zaposlenih u 2023. godini u odnosu 2022. godinu su: Informacije i komunikacije (5,5%), Hotelijerstvo i ugostiteljstvo (4,3%) i Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti (3,5%). Posmatrano u apsolutnim brojevima u djelatnosti Obrazovanje broj zaposlenih u 2023. godini u odnosu na 2022. godinu je povećan za 1.223. Također, primjetan je kontinuiran i znakovit rast broja zaposlenih u djelatnostima Hotelijerstvo i ugostiteljstvo za 1.128, Informacije i komunikacije za 1.072 i Trgovina za 1.019.

Smanjenje indeksa broja zaposlenih u 2023. u odnosu na 2022. godinu u najvećem omjeru zabilježeno je u sljedećim djelatnostima: Poslovanje nekretninama (-5,4%), Vađenje ruda i kamena (-3,2%), te djelatnostima Prerađivačka industrija i Javna uprava (po -0,2%). Posmatrano u apsolutnim brojevima u djelatnosti Vađenje ruda i kamena broj zaposlenih u 2023. godini u odnosu na 2022. godinu je smanjen za 370 i djelatnosti Prerađivačka industrija za 209.

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, prosječna neto plaća u Federaciji BiH u 2023. godini iznosila je 1.261 KM i porasla je za 13,2% u odnosu na 2022. godinu, a prosječna bruto plaća je iznosila 1.959 KM i veća je za 13,6%. U nominalnim iznosima najveća prosječna neto plaća u 2023. godini je zabilježena u sljedećim djelatnostima: Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom (1.978

KM), Informacije i komunikacije (1.906 KM) i Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja (1.894 KM). Najveće procentualno povećanje prosječne neto plaće je zabilježeno u sljedećim djelatnostima: Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti (18,7%), Informacije i komunikacije (17,1%), Vađenje rude i kamena (16,7%), Građevinarstvo (16,3%) i Prerađivačka industrija (14,8%). U 2023. godini kao ni u prethodnoj nije bilo djelatnosti u kojoj je zabilježeno smanjenje prosječne neto plaće.

Prosječan broj nezaposlenih u 2023. godini bio je 277.160 i u odnosu na prosjek 2022. godine (289.912) manji je za 12.752, odnosno 4,4%. Podatak o godišnjoj prosječnoj stopi nezaposlenosti prema podacima iz Ankete o radnoj snazi za 2023. godinu koju provode statističke institucije u BiH iznosi 15,0%, što je za 2,2% manje u odnosu na godišnju prosječnu stopu nezaposlenosti za 2022. godinu. Stopa registrirane nezaposlenosti u Federaciji BiH u 2023. godini iznosila je 33,9% i manja je za 1,2% u odnosu na prethodnu godinu.

Tabela 1: Osnovne karakteristike stanovništva prema aktivnosti u FBiH

Ukupno	Q 2019	Q 2020	Q 2021	Q 2022	Q 2023
Stopa aktivnosti 15-89	39,1	45,5	46,6	47,9	48,5
Stopa zaposlenosti 15-89	31,9	37,5	37,8	39,6	41,3
Stopa nezaposlenosti 15-74	18,4	17,5	18,9	17,2	15,0

Posmatrajući podatke u 2023. godini po spolu, stopa zaposlenosti kod žena je imala rast od 1,8% u odnosu na prethodnu godinu, a stopa nezaposlenosti žena je u navedenom periodu smanjena za 3,2%.

Tabela 2: Osnovne karakteristike žena prema aktivnostima u Federaciji BiH u periodu 2019-2023

Žene	Q 2019	Q 2020	Q 2021	Q 2022	Q 2023
Stopa aktivnosti 15-89	29,3	32,8	33,9	35,3	36,1
Stopa zaposlenosti 15-89	23,0	25,5	25,2	27,4	29,2
Stopa nezaposlenosti 15-74	21,7	22,3	25,5	22,4	19,2

Posmatrajući kategoriju mladih u dobi od 15 do 24 godine, u skladu s propozicijama Ankete o radnoj snazi, u navedenom periodu stopa zaposlenosti za ovu kategoriju stanovništva je imala rast od 0,3%, a stopa nezaposlenosti je smanjena za 6,3%.

Tabela 3: Osnovne karakteristike mladih prema aktivnostima u Federaciji BiH u periodu 2019-2023

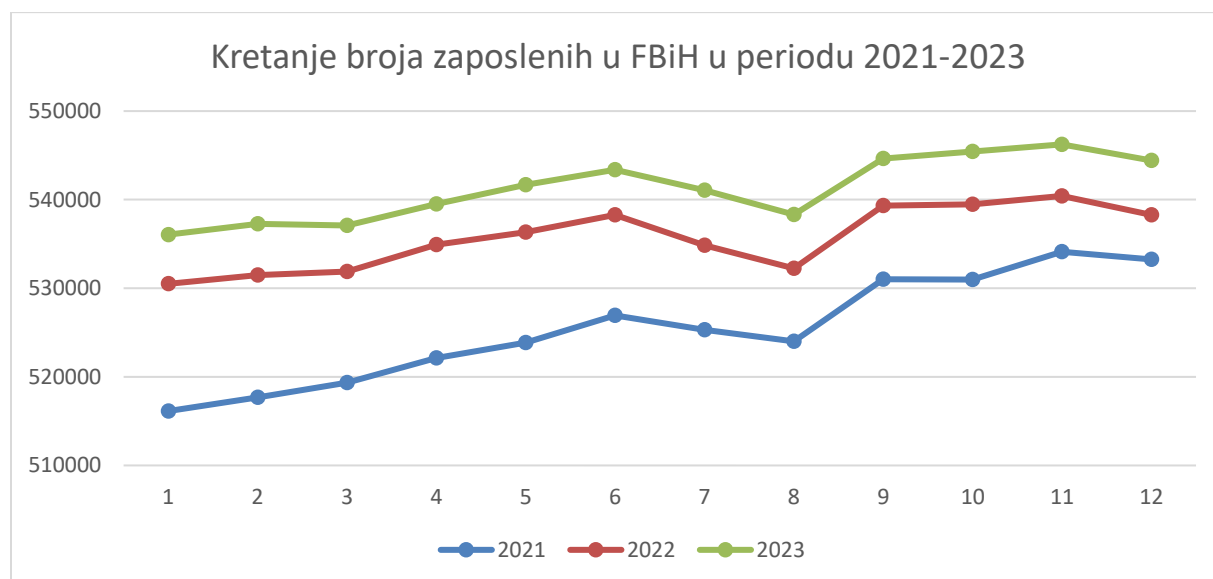
Mladi	Q 2019	Q 2020	Q 2021	Q 2022	Q 2023
Stopa aktivnosti 15-24	35	33,3	31,8	30,1	27,8
Stopa zaposlenosti 15-24	21,3	19,9	18,8	18,8	19,1
Stopa nezaposlenosti 15-24	39	40,3	41	37,4	31,1

U posmatranju svih aspekta i faktora koji utiču na kretanja na tržištu rada obavezno je potrebno uzeti u obzir migracije bh. radne snage ka državama Evropske unije.

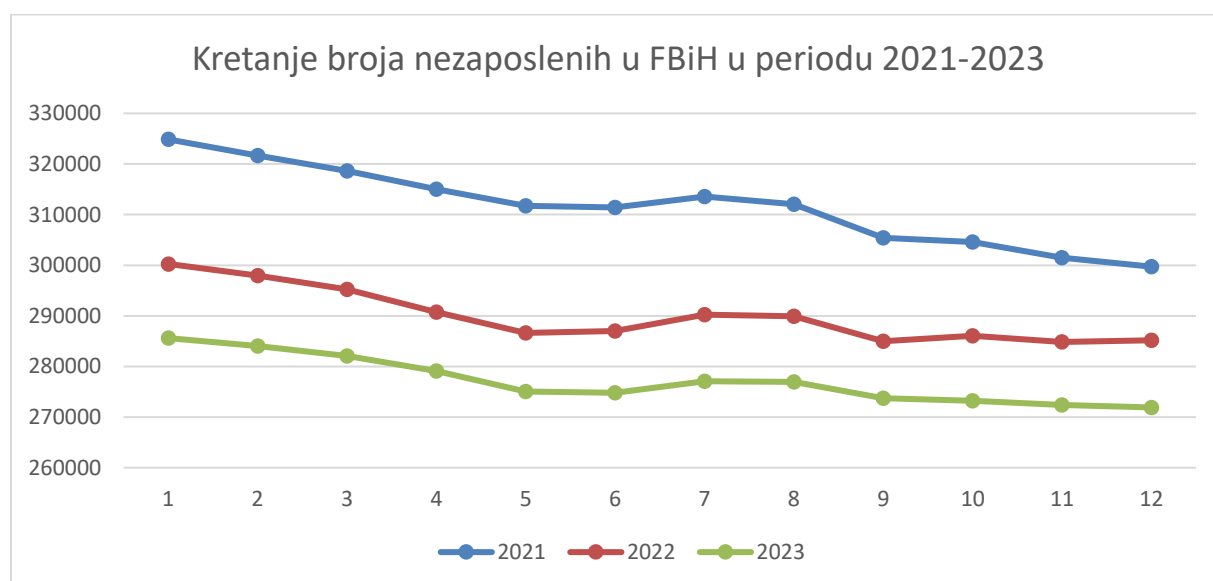
U skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba i Pravilnikom o evidencijama u oblasti zapošljavanja, u 2023. godini u Federaciji BiH na evidenciju službi za zapošljavanje izvršeno je 176.119 prijava, što je za 4.283 više u odnosu na 2022. godinu.

U istom periodu po raznim osnovama, sa evidencija službi za zapošljavanje u Federaciji BiH izvršene su 189.373 odjave iz evidencije, što je za 3.978 više u odnosu na 2022. godinu. Od toga su evidentirane ukupno 75.252 odjave iz evidencije nezaposlenih zbog zaposlenja, dok su istovremeno registrovane 82.494 prijave na evidenciju nezaposlenih po prestanku radnog odnosa.

Grafikon 1: Kretanje broja zaposlenih osoba u Federaciji BiH u periodu 2021- 2023

Grafikon 2: Kretanje broja nezaposlenih osoba u Federaciji BiH u periodu 2021- 2023

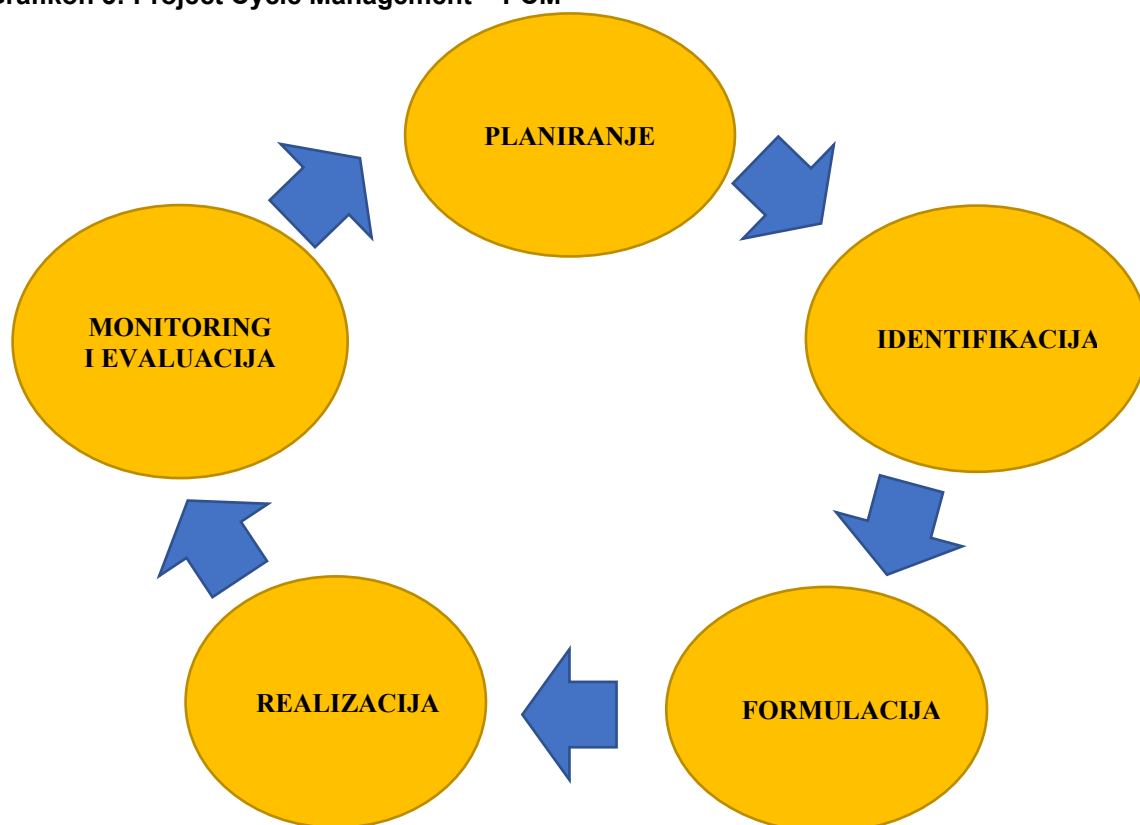
5. Analiza metodologije izrade i realizacije Programa

U okviru analize metodologije izrade i realizacije Programa može se konstatovati da su primjenjivani elementi metodologije **Project Cycle Management – PCM**.

U fazi programiranja tj. planiranja, u skladu sa zakonom i strateškim dokumentima višeg reda (Strategija razvoja Federacije BiH 2021-2027) izrađeni su strateški programsko-planski dokumenti rada Federalnog zavoda za zapošljavanje u okviru kojih su utvrđeni strateški i operativni ciljevi, a koji su izrađeni na osnovu analize stanja uz primjenu SWOT-PESTLE analize i analiziranje pravnog i strateškog okvira (Trogodišnji plan rada za period 2023-2025, Godišnji plan rada za 2023. godinu i Program rada za 2023. godinu, kao i Finansijski plan za 2023. godinu s procjenom za 2024. i 2025. godinu). Formulirani su ključni strateški i operativni ciljevi, ciljne grupe i ostali elementi bitni za realizaciju Programa. Navedene dokumente, u okviru svojih nadležnosti, usvojio je Upravni odbor Federalnog zavoda za zapošljavanje i Vlada Federacije BiH. Programom su utvrđeni: cilj, ciljne grupe, mjere, raspodjela sredstava po mjerama i službama, način sufinansiranja, način prijave i provjere prijave, proces zaključivanja ugovora, proces pravdanja i isplate sredstava, kontrola izvršenja ugovorenih obaveza, te indikatori za praćenje realizacije i ocjenu efekata mjera.

Project Cycle Management – PCM – metodologija za izradu programa/projekta i njegovu realizaciju treba da sadrži sljedeće elemente i faze:

Grafikon 3: Project Cycle Management – PCM

U nastavku slijedi kratko objašnjenje svake pojedinačne faze ove metodologije:

- Planiranje - programiranje

Tokom prve faze projektnog ciklusa analizira se postojeća situacija u cilju uočavanja problema, utvrđivanja potreba, prilika i mogućnosti djelovanja. U odnosu na rezultate ovih analiza i prikupljenih podataka definišu se osnovni, strateški ciljevi,

odnosno smjernice za dalji razvoj, te se planiraju potrebna finansijska sredstva. Osnovne smjernice uglavnom su utvrđene strateškim dokumentima i zakonskim propisima koji daju opšti okvir za potencijalne projekte/programme.

- Identifikacija

U drugoj fazi ciklusa se konkretiziraju elementi iz prve faze, prepoznaju potencijalne aktivnosti i razmatra njihova izvodljivost. Prilikom konkretnijeg definisanja vodi se računa o relevantnosti u odnosu na probleme i potrebe ciljne grupe koja je u fokusu.

- Formulacija

U ovoj fazi detaljno se definiše program/projekat i treba da se izradi njegova matrica logičkog okvira, kao i da se definišu aktivnosti, plan njihove realizacije, rezultati i ciljevi koji se žele postići (koji trebaju biti SMART) tj. indikatori uspješnosti i potencijalni rizici u realizaciji. Zatim se utvrđuju ciljne grupe, način realizacije, dokumentacija, resursi, finansijska sredstva, indikatori za monitoring i evaluacija. U ovoj fazi obavljene su konsultacije sa službama za zapošljavanje kao sudionicima u realizaciji Programa.

- Realizacija

Realizacija programa/projekta počinje objavom javnog poziva, a nakon što je usvojen od Upravnog odbora Federalnog zavoda za zapošljavanje i nakon što je prethodno usvojen Finansijski plan od Parlamenta Federacije BiH, kao i Program rada od Vlade Federacije BiH. Tokom ove faze implementiraju se aktivnosti u skladu sa uslovima koji su utvrđeni programom u cilju ostvarenja postavljenih ciljeva. Tokom ove faze provodi se i **monitoring** tj. periodično praćenje realizacije i napretka programa/projekata po utvrđenim parametrima u odnosu na očekivani ishod.

- Monitoring i evaluacija

Posljednja faza predviđena je za analiziranje realizacije, te analiziranje učinka kao i utvrđivanje da li su ostvareni postavljeni ciljevi. U ovoj fazi sagledava se šta je urađeno dobro, a šta je moglo i na koji način biti urađeno bolje. Informacije koje se dobiju tokom ove faze koristi se za novo planiranje/ programiranje.

Da bi ova metodologija dala bolje rezultate korisno je:

- koristiti pristup logičkog okvira u svim fazama kako bi se problemi što bolje analizirali i kako bi se pronalazila optimalna rješenja, kao i metodu STAR (utvrđivanje **s**ituacije, **t**ask - zadatka, **a**ktivnost, **r**euzultata);
- aktivno i kontinuirano uključivati i konsultovati zainteresovane strane tokom pripreme aktivnosti, ali i tokom svih ostalih faza;
- precizno formulisati svrhu projekta i ciljeve;
- pravovremeno pripremiti sve dokumente i alate potrebne za realizaciju.

Tabela 4: Predložena matrica logičkog okvira

MATRICA LOGIČKOG OKVIRA	LOGIKA INTERVENCIJE	INDIKATORI	IZVORI I SREDSTVA VERIFIKACIJE INDIKATORA	RIZICI I PRETPOSTAVKE
OPŠTI CILJ				
SPECIFIČNI CILJ				
REZULTATI				
AKTIVNOSTI				

6. Pregled postavljenih ciljeva

Analizom postavljenih ciljeva utvrđeno je da je broj osoba koji je planiran da će se zaposliti kvantificiran na nivou cijelog Programa.

Cilj Programa i pojedinačnih mjera

Program se realizira s ciljem zapošljavanja najmanje **6.000** osoba sa evidencije nezaposlenih u Federaciji BiH sa posebnom socijalnom i rodnom osjetljivošću, radi njihovog zapošljavanja, sprečavanja dugotrajne nezaposlenosti, očuvanja i unapređenja radnih sposobnosti, te stvaranja uvjeta za jačanje konkurentnosti mladih osoba bez radnog iskustva kroz osposobljavanje za rad u struci i sticanje prvog radnog iskustva. Za realizaciju Programa predviđena su sredstva u iznosu od **37.700.000 KM**.

Dana 27.12.2023. godine Upravni odbor Zavoda je usvojio Odluku o izmjenama Programa, na način da je utvrđen novi cilj zapošljavanja najmanje **4.000** osoba putem utvrđenih mjera, te je utvrđen i novi iznos sredstava za ostvarenje ovog cilja od **23.750.000 KM**. Iznos od 13.950.000 KM je relociran na Program sufinansiranja zapošljavanja „Služba u saradnji sa poslodavcima 2023“, Program Start up – Druga prilika 2023, Program „Obuka i rad kod poznatog poslodavca 2023“ i Program sufinansiranja samozapošljavanja u oblasti poljoprivrede 2023.

Korisno bi bilo kvantificirati planirani broj osoba koje će se zaposliti na nivou mjera koje imaju izdvojena finansijska sredstva za realizaciju.

Ciljevi po mjerama

Ciljevi po mjerama su definisani na način da u kvalitativnom smislu određuju ciljani status osoba obuhvaćenih pojedinim mjerama: **osposobljeni za rad u struci, stekli prvo radno iskustvo, spriječena dugotrajna nezaposlenost, poboljšana konkurentnost, efikasno integrisani na tržište rada, ublažene socijalne posljedice nezaposlenosti i dr.** Također, u pojedinim mjerama utvrđeni su ciljevi: **doprinijeti povećanju stope zaposlenosti žena i doprinijeti povećanju opće stope zaposlenosti, što se može iskazati kroz kvantitativne podatke, ali koji spadaju u red strateških ciljeva. Za navedene ciljeve postoje načini verifikacije tj. način mjerenja ciljeva.**

Korisno je da se kod utvrđivanja ciljeva postupa po SMART principima.

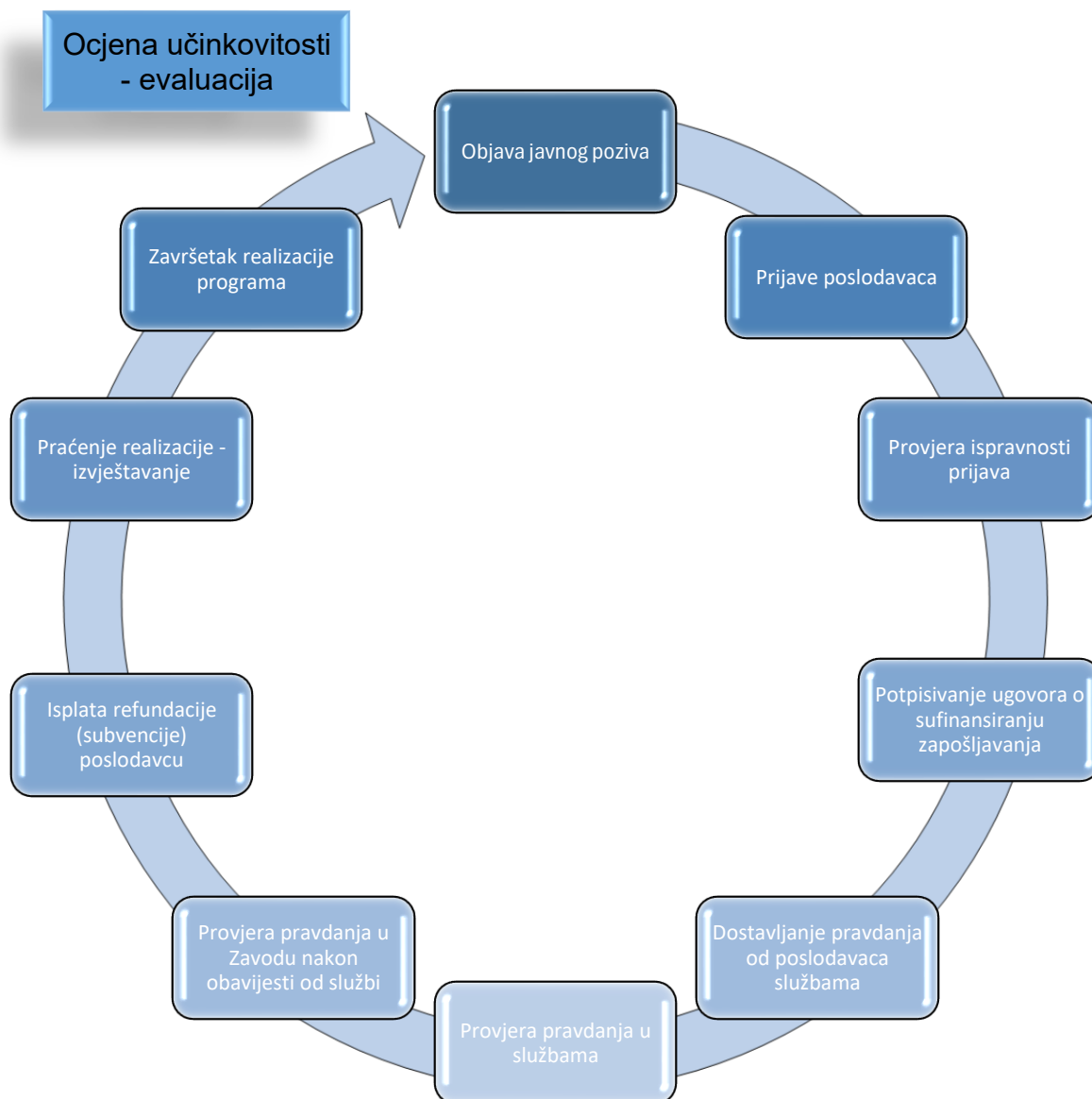
Tabela 5: SMART ciljevi

(S)pecific - (S)imple Specifični - Jednostavni	Jasno i jednostavno su definisani. Odgovaraju na pitanja: Šta se želi postići? Koji je očekivani ishod djelovanja?
(M)easurable Mjerljivi	Mjerljivi su i odgovaraju na pitanje: Kako znamo da je ishod ostvaren i cilj postignut?
(A)chievable Dostižni	Sagledavaju mogućnost njihovog dostizanja uzimajući u obzir raspoložive resurse.
(R)elevant - (R)ealistic Relevantni - Realni	- Značajni su, realni i relevantni za oblast i stanje i orijentisani na rezultat. - Povezani su s poslovnim procesima i ciljevima institucije.
(T)ime-bound Vremenski ograničeni	Utvrđeni su rokovi za praćenje ostvarenja ciljeva i ključnih rezultata.

7. Analiza ciklusa programskih aktivnosti – faza realizacije Programa

Na grafičkom prikazu dat je pregled pojedinačnih faza realizacije Programa tj. ciklusa programskih aktivnosti prikazanih u 10 koraka, od objave javnog poziva do završetka Programa.

Grafikon 4: Ciklus programskih aktivnosti

**8. Pregled realizacije i rezultati Programa sufinansiranja zapošljavanja
2023 na dan 31.12.2023. godine – osnovni podaci**

Za realizaciju mjera **Zapošljavanje pripravnika 2023, Mladi sa iskustvom 2023, Prilika za sve 2023, Periodično zapošljavanje 2023, Nova mogućnost 2023, Javni radovi i Pomoć potrebnim 2023:**

- ugovorena su sredstva u iznosu od 16.296.577 KM
- zaključeno je 1.609 ugovora s poslodavcima
- zaposlena je 3.081 osoba, i to 48% muškaraca i 52% žena.

Za realizaciju mjere **Zapošljavanje žena 2023:**

- ugovorena su sredstva u iznosu od 2.019.032 KM
- zaključena su 322 ugovora s poslodavcima
- zaposlene su 503 osobe (100% žena).

Za realizaciju mjere **Zapošljavanje demobilisanih boraca 2023:**

- ugovorena su sredstva u iznosu od 84.007 KM
- zaključeno je 12 ugovora s poslodavcima
- zaposleno je 14 osoba (100% muškaraca).

Za realizaciju mjere **Tražim poslodavca 2023:**

- ugovorena su sredstva u iznosu od 5.001.771 KM
- zaključeno je 690 ugovora s poslodavcima
- zaposleno je 837 osoba, i to 42% muškaraca, a 58% žena.

Ukupno po svim mjerama:

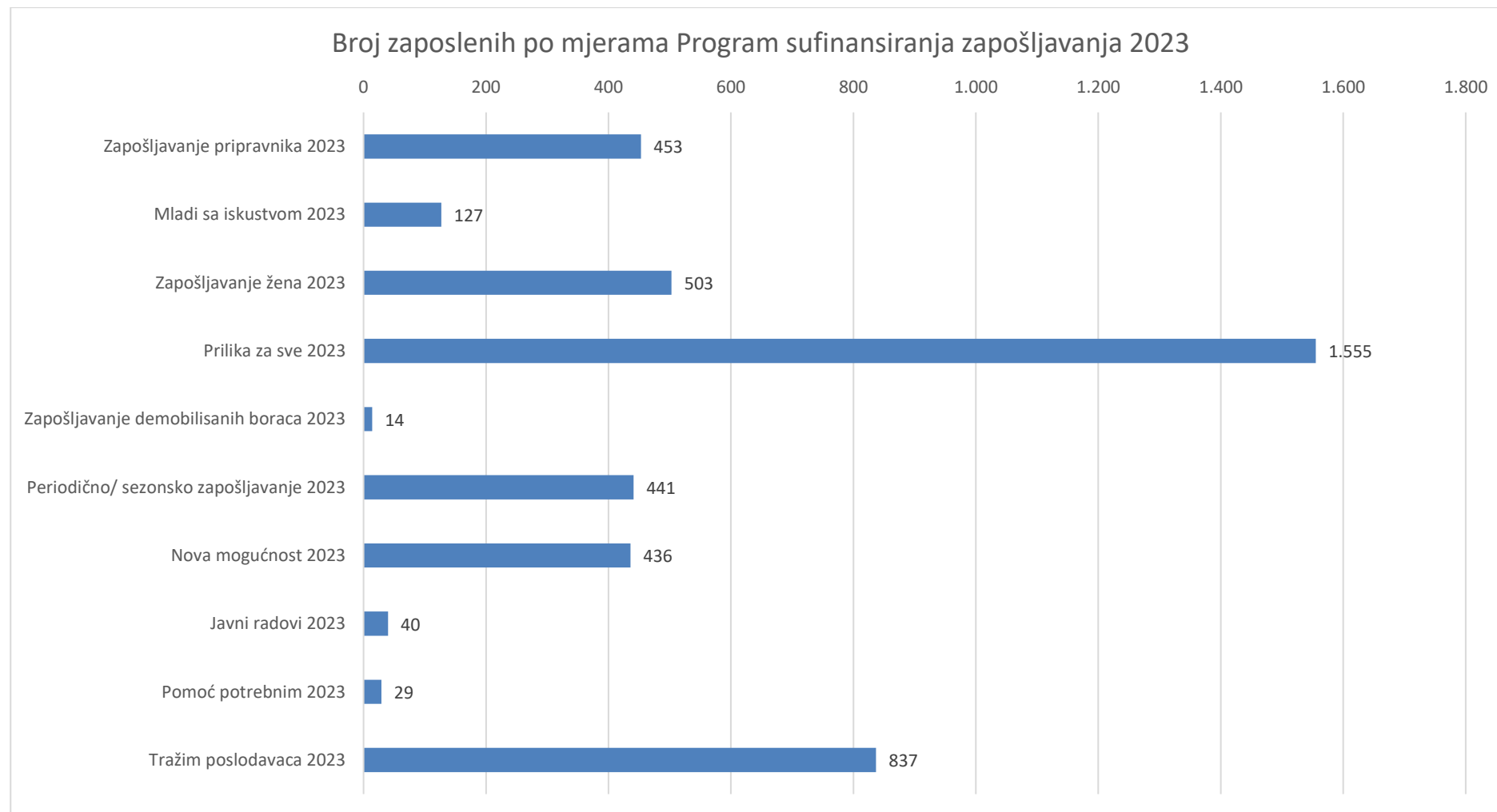
- za realizaciju Programa (svih mjera) planirana su sredstva u iznosu od 37.700.000 KM, a nakon izmjena programa planirana su sredstva u iznosu 23.750.000 KM
- ugovorena su sredstva u iznosu od 23.401.387 KM ili 98,5% od planiranog
- prvobitno je Programom planirano zapošljavanje 6.000 osoba, a izmjenama Programa planirano je zapošljavanje 4.000 osoba, te je ukupno realizacijom Programa obuhvaćeno 4.435 osoba, i to: 1.833 muškarca (41,3%) i 2.602 žene (58,7%) ili 110% od planiranog broja.

8.1 Stanje realizacije i rezultati Programa sufinansiranja zapošljavanja 2023 po mjerama (na dan 31.12.2023. godine)

Tabela 6: Pregled realizacije pojedinačnih mjera po ugovorenim i isplaćenim sredstvima i broju zaposlenih osoba (spol, prosječna dob i prosječan period nezaposlenosti)

Naziv mjere	Ugovoreno sredstava u KM	Isplaćeno sredstava u KM	% plaćeno od ugovorenog	Ostatak za isplatu u KM	Broj planiranih osoba	Broj osoba po mjerama	M	Ž	% obuhvaćenih od planiranog broja osoba	Pro-sječna dob	Pro-sječan period nezaposlenosti u mjes.	Prosječan iznos subvencije u KM	Trajanje subvencije u mjesecima
Zapošljavanje pripravnika 2023	2.943.848	824.425	28%	2.119.423	4.000 (6.000)	453	139	314	74%	25	13	6.499	6/12
Mladi sa iskustvom 2023	544.177	358.440	66%	185.737		127	87	40		27	12	4.285	6/12
Zapošljavanje žena 2023	2.019.032	1.380.262	68%	638.770		503	0	503		33	22	4.014	6/12
Prilika za sve 2023	8.344.533	3.718.567	45%	4.625.966		1.555	802	753		33	22	5.366	6/12
Zapošljavanje demobilisanih boraca 2023	84.007	43.350	52%	40.657		14	14	0		53	57	6.001	6/12
Periodično/ sezonsko zapošljavanje 2023	1.240.250	1.132.700	91%	107.550		441	218	223		39	18	2.812	6
Nova mogućnost 2023	2.932.036	1.443.296	49%	1.488.740		436	194	242		44	46	6.725	6/12
Javni radovi 2023	91.080	86.680	95%	4.400		40	33	7		44	15	2.277	4
Pomoć potrebnim 2023	200.653	99.743	50%	100.910		29	3	26		39	27	6.919	12
Tražim poslodavaca 2023	5.001.771	1.640.006	33%	3.361.765		837	343	494		32	23	5.976	6/12
UKUPNO	23.401.387	10.727.469	46%	12.673.918		4.441	1.838	2.603		37	26	5.277	

Grafikon 7: Prikaz broja zaposlenih po svim mjerama Programa sufinansiranja zapošljavanja 2023

Grafikon 8: Prikaz ugovorenih sredstava po svim mjerama Programa sufinansiranja zapošljavanja 2023

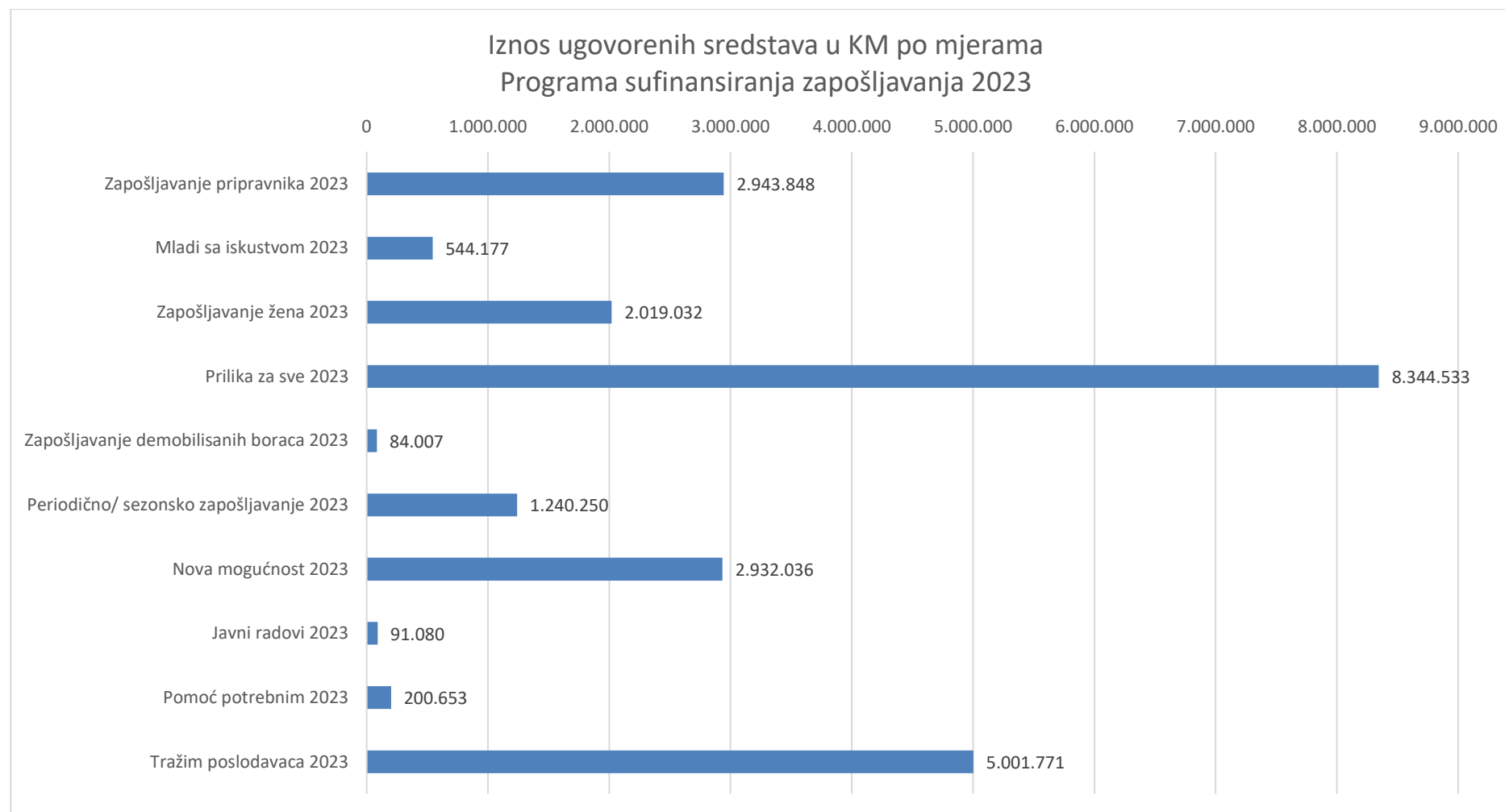

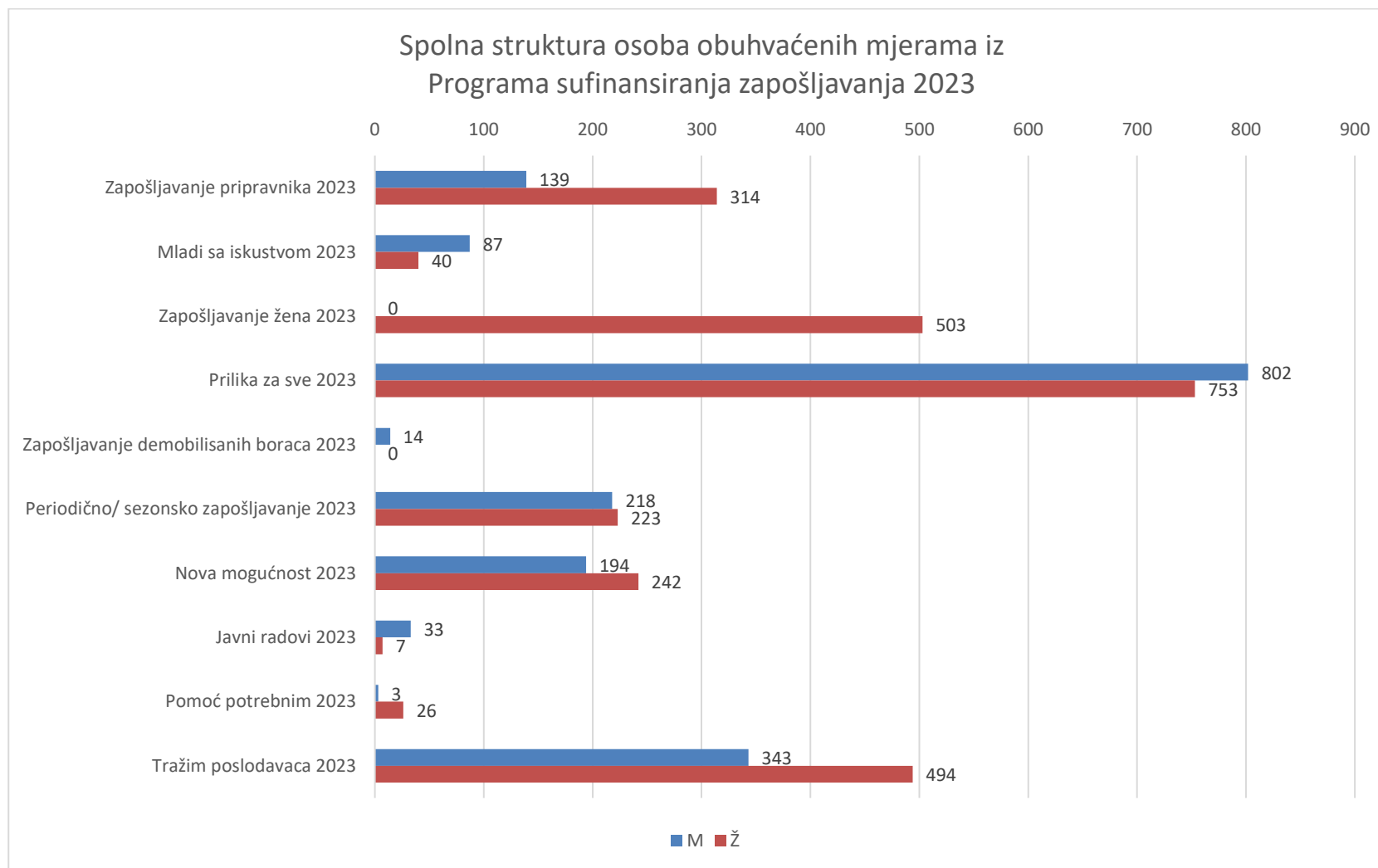
Tabela 7: Spolna, kvalifikacijska i dobna struktura i dužina trajanja nezaposlenosti osoba zaposlenih po mjerama Programa sufinansiranja zapošljavanja 2023

Naziv mjere	Spolna struktura		Broj osoba po mjerama	% od ukupno zaposlenih	Kvalifikacijska struktura					Dobna struktura			Period nezaposlenosti		
	M	Ž			VSS, VŠS	SSS	VKV	KV	NKV, PKV	do 30	od 30 do 40	40+	Nezapo-sleni do 6 mjeseci	Nezapo-sleni od 7 do 12 mjeseci	Nezapo-sleni duže od 12 mjeseci
Zapošljavanje pripravnika 2023	139	314	453	10,2%	425	25	0	3	0	453	0	0	163	144	146
Mladi sa iskustvom 2023	87	40	127	2,9%	51	45	0	29	2	94	33	0	60	27	40
Zapošljavanje žena 2023	0	503	503	11,3%	171	195	0	95	42	256	112	135	242	88	173
Prilika za sve 2023	802	753	1.555	35,1%	145	593	1	552	264	772	373	410	774	284	497
Zapošljavanje demobilisanih boraca 2023	14	0	14	0,3%	0	1	0	9	4	0	0	14	5	1	8
Periodično/ sezonsko zapošljavanje 2023	218	223	441	9,9%	30	145	2	160	104	147	92	202	264	57	120
Nova mogućnost 2023	194	242	436	9,8%	32	141	0	140	123	59	78	299	155	41	240
Javni radovi 2023	33	7	40	0,9%	2	7	0	22	9	8	5	27	13	1	26
Pomoć potrebnim 2023	3	26	29	0,7%	9	9	0	8	3	8	9	12	11	9	9
Tražim poslodavaca 2023	343	494	837	18,9%	219	299	0	242	77	452	201	184	415	133	289
UKUPNO	1.833	2.602	4.435	100,0%	1.084	1.460	3	1.260	628	2.249	903	1.283	2.102	785	1.548
%	41,3%	58,7%	100,0%		24,4%	32,9%	0,1%	28,4%	14,2%	50,7%	20,4%	28,9%	47,4%	17,7%	34,9%

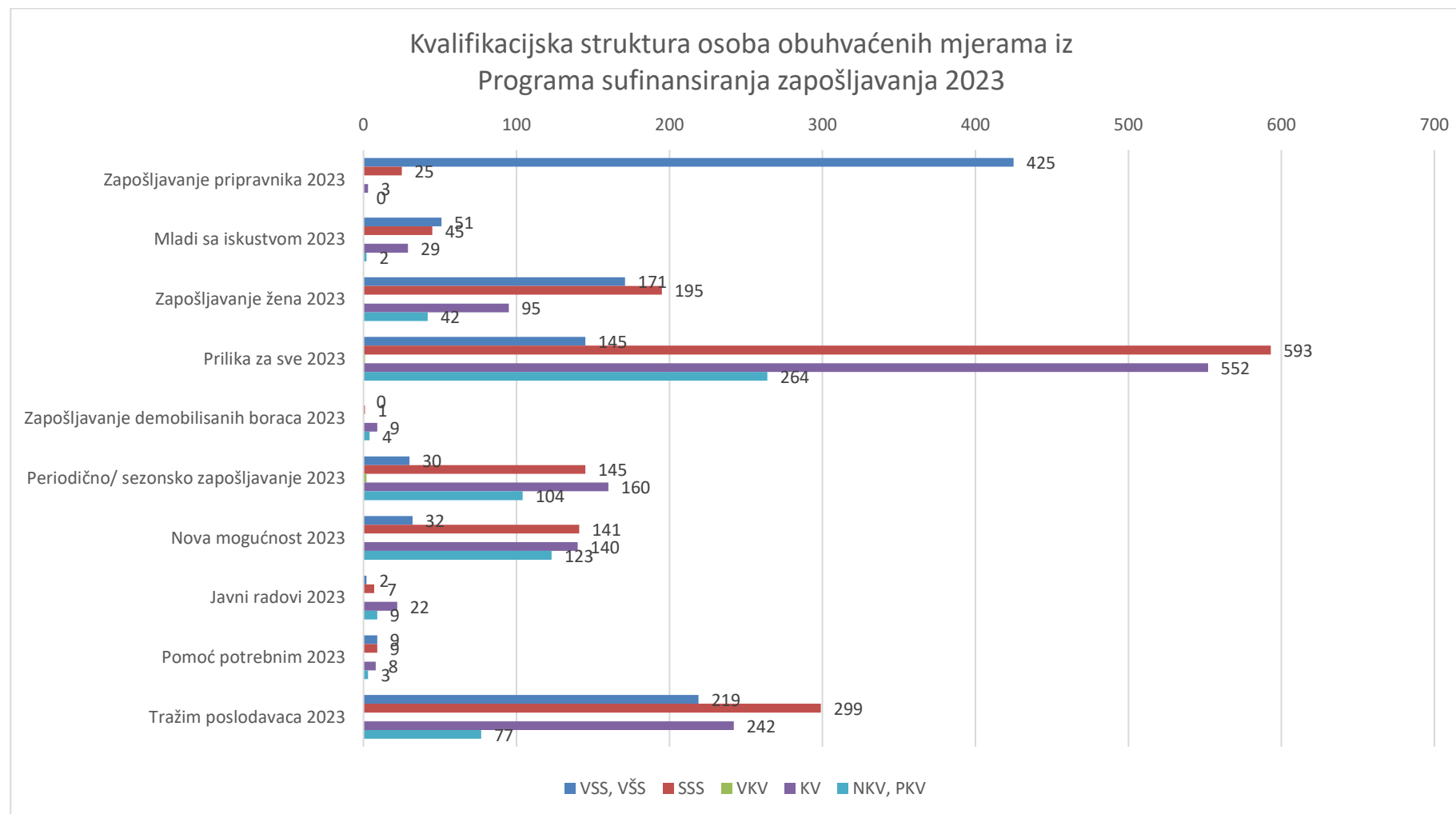
Tabela 8: Spolna, kvalifikacijska i dobna struktura i dužina trajanja nezaposlenosti osoba zaposlenih po mjerama Programa sufinansiranja zapošljavanja 2023 u %

Naziv mjere	Spolna struktura		Broj osoba po mjerama	% od ukupno zaposlenih	Kvalifikacijska struktura					Dobna struktura			Period nezaposlenosti		
	M	Ž			VSS, VŠS	SSS	VKV	KV	NKV, PKV	do 30	od 30 do 40	40+	Nezapo-sleni do 6 mjeseci	Nezapo-sleni od 7 do 12 mjeseci	Nezapo-sleni duže od 12 mjeseci
Zapošljavanje pripravnika 2023	30,7%	69,3%	453	10,2%	93,8%	5,5%	0,0%	0,7%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	36,0%	31,8%	32,2%
Mladi sa iskustvom 2023	68,5%	31,5%	127	2,9%	40,2%	35,4%	0,0%	22,8%	1,6%	74,0%	26,0%	0,0%	47,2%	21,3%	31,5%
Zapošljavanje žena 2023	0	100%	503	11,3%	34,0%	38,8%	0,0%	18,9%	8,3%	50,9%	22,3%	26,8%	48,1%	17,5%	34,4%
Prilika za sve 2023	51,6%	48,4%	1.555	35,1%	9,3%	38,1%	0,1%	35,5%	17,0%	49,6%	24,0%	26,4%	49,8%	18,3%	32,0%
Zapošljavanje demobilisanih boraca 2023	100%	0	14	0,3%	0,0%	7,1%	0,0%	64,3%	28,6%	0,0%	0,0%	100,0%	35,7%	7,1%	57,1%
Periodično/ sezonsko zapošljavanje 2023	49,4%	50,6%	441	9,9%	6,8%	32,9%	0,5%	36,3%	23,6%	33,3%	20,9%	45,8%	59,9%	12,9%	27,2%
Nova mogućnost 2023	44,5%	55,5%	436	9,8%	7,3%	32,3%	0,0%	32,1%	28,2%	13,5%	17,9%	68,6%	35,6%	9,4%	55,0%
Javni radovi 2023	82,5%	17,4%	40	0,9%	5,0%	17,5%	0,0%	55,0%	22,5%	20,0%	12,5%	67,5%	32,5%	2,5%	65,0%
Pomoć potrebnim 2023	10,3%	89,7%	29	0,7%	31,0%	31,0%	0,0%	27,6%	10,3%	27,6%	31,0%	41,4%	37,9%	31,0%	31,0%
Tražim poslodavaca 2023	41,0%	59,0%	837	18,9%	26,2%	35,7%	0,0%	28,9%	9,2%	54,0%	24,0%	22,0%	49,6%	15,9%	34,5%
UKUPNO	41,3%	58,7%	100,0%		24,4%	33,0%	0,1%	28,4%	14,3%	50,8%	20,5%	28,9%	47,5%	17,8%	34,8%

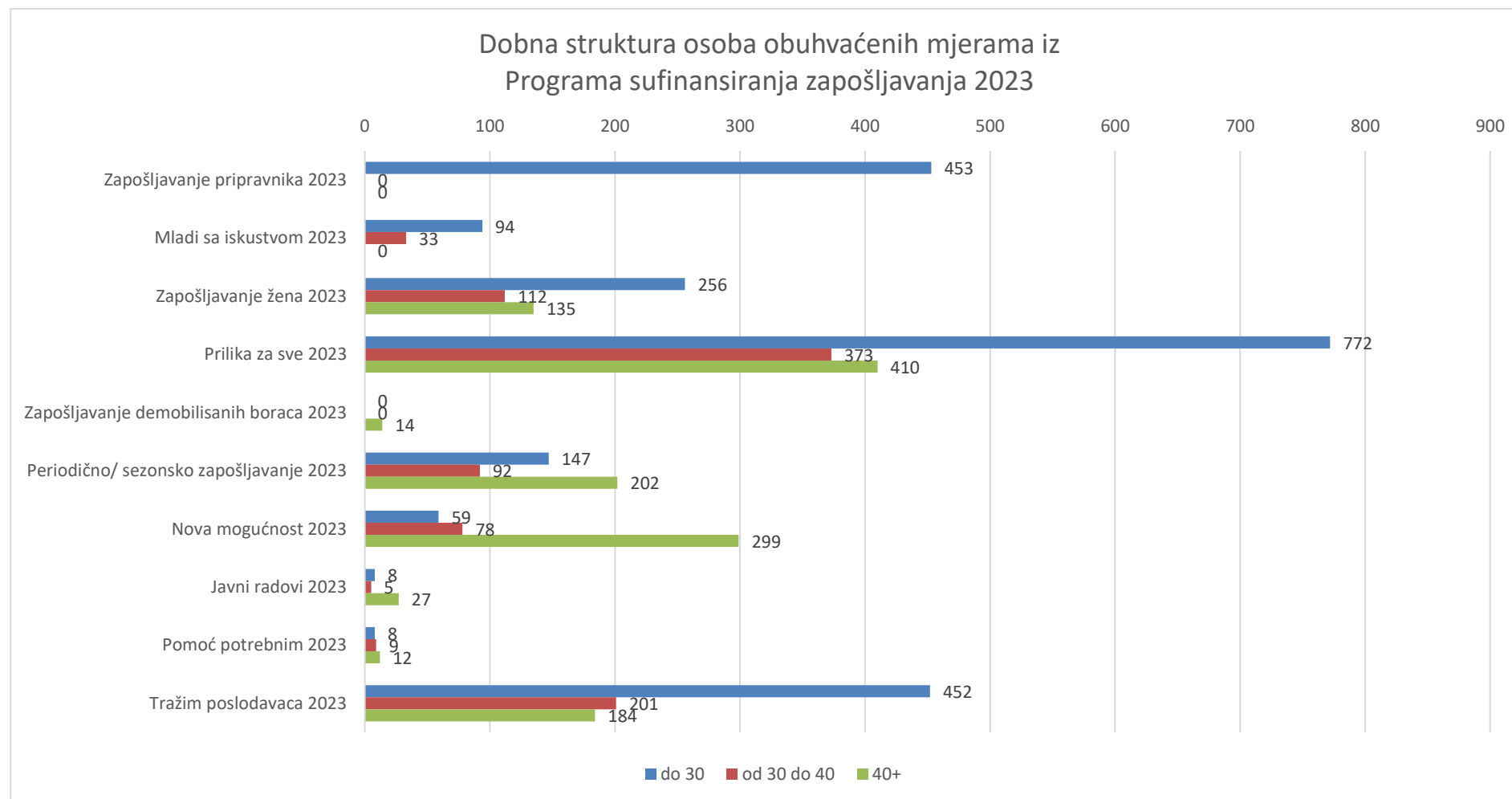
Grafikon 9: Spolna struktura osoba zaposlenih po mjerama Programa sufinansiranja zapošljavanja 2023

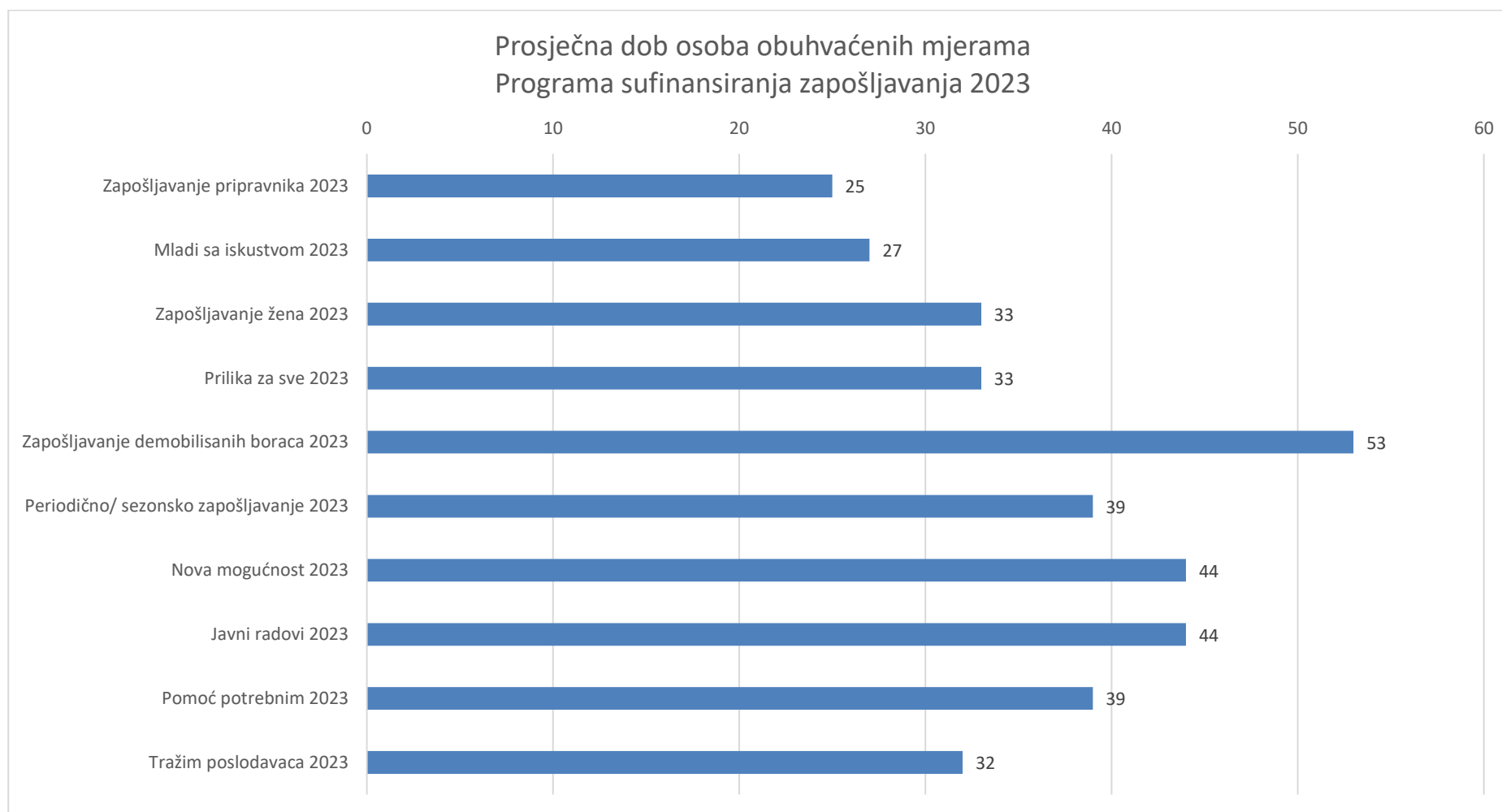
Grafikon 10: Kvalifikacijska struktura osoba zaposlenih po mjerama Programa sufinansiranja zapošljavanja 2023

Grafikon 11: Dobna struktura osoba zaposlenih po mjerama Programa sufinansiranja zapošljavanja 2023

Grafikon 12: Prosječna dob osoba zaposlenih po mjerama Programa sufinansiranja zapošljavanja 2023

Grafikon 13: Prosječan period nezaposlenosti osoba obuhvaćenih mjerama Programa sufinansiranja zapošljavanja 2023 prije zasnivanja radnog odnosa (u mjesecima)

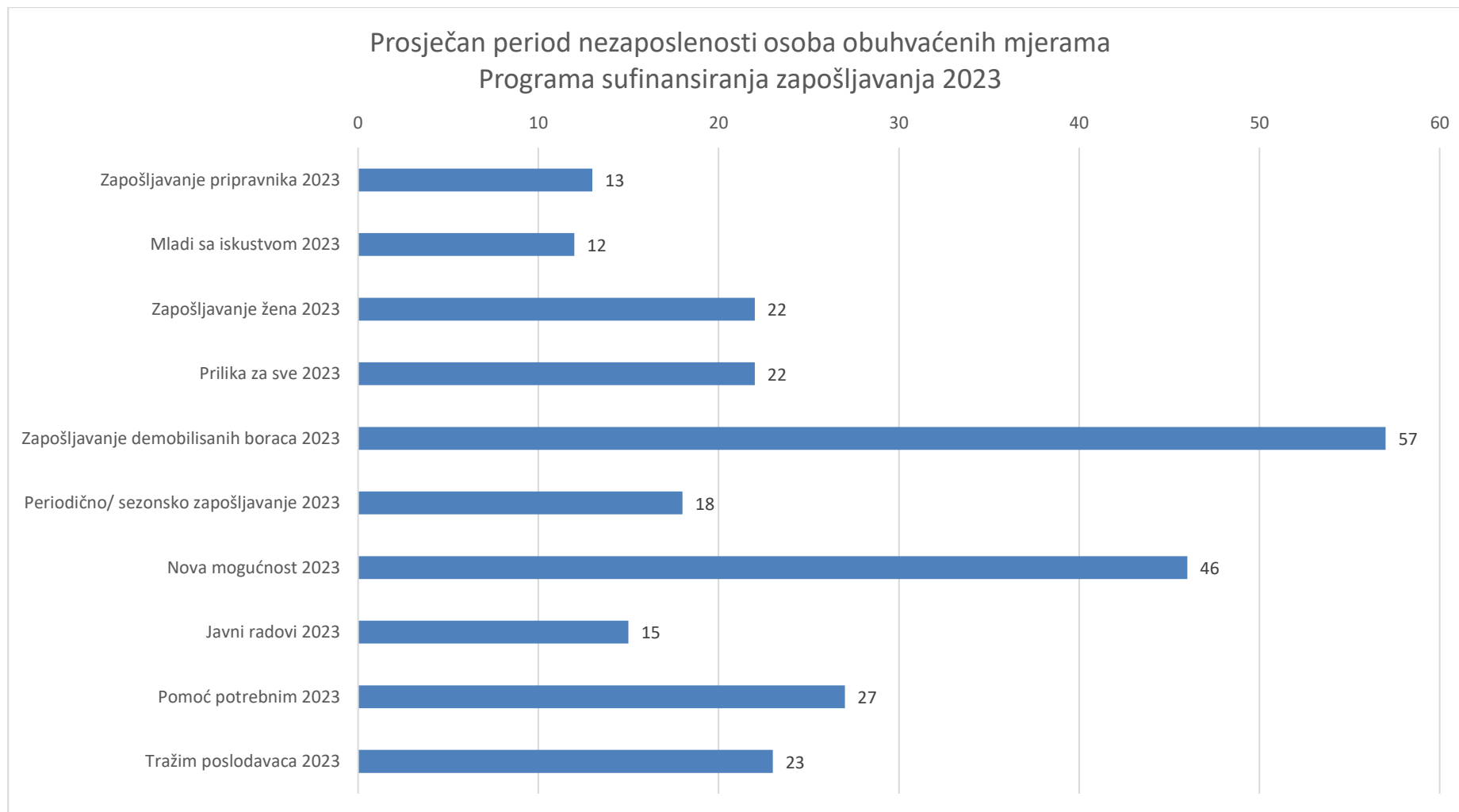

Tabela 9: Broj zamijenjenih osoba obuhvaćenih Programom sufinansiranja zapošljavanja 2023 u toku realizacije

Naziv mjere	Broj osoba	Od toga - zamijenjenih osoba	%
Zapošljavanje pripravnika 2023	453	0	0,0%
Mladi sa iskustvom 2023	127	4	3,1%
Zapošljavanje žena 2023	503	35	7,0%
Prilika za sve 2023	1.555	189	12,2%
Zapošljavanje demobilisanih boraca 2023	14	1	7,1%
Periodično/ sezonsko zapošljavanje 2023	441	49	11,1%
Nova mogućnost 2023	436	18	4,1%
Javni radovi 2023	40	1	2,5%
Pomoć potrebnim 2023	29	2	6,9%
Tražim poslodavaca 2023	837	0	0,0%
Ukupno	4.435	299	6,7%

Grafikon 14: Struktura osoba obuhvaćenih Programom sufinansiranja zapošljavanja 2023 po spolu, dobi, kvalifikacijama i periodu nezaposlenosti

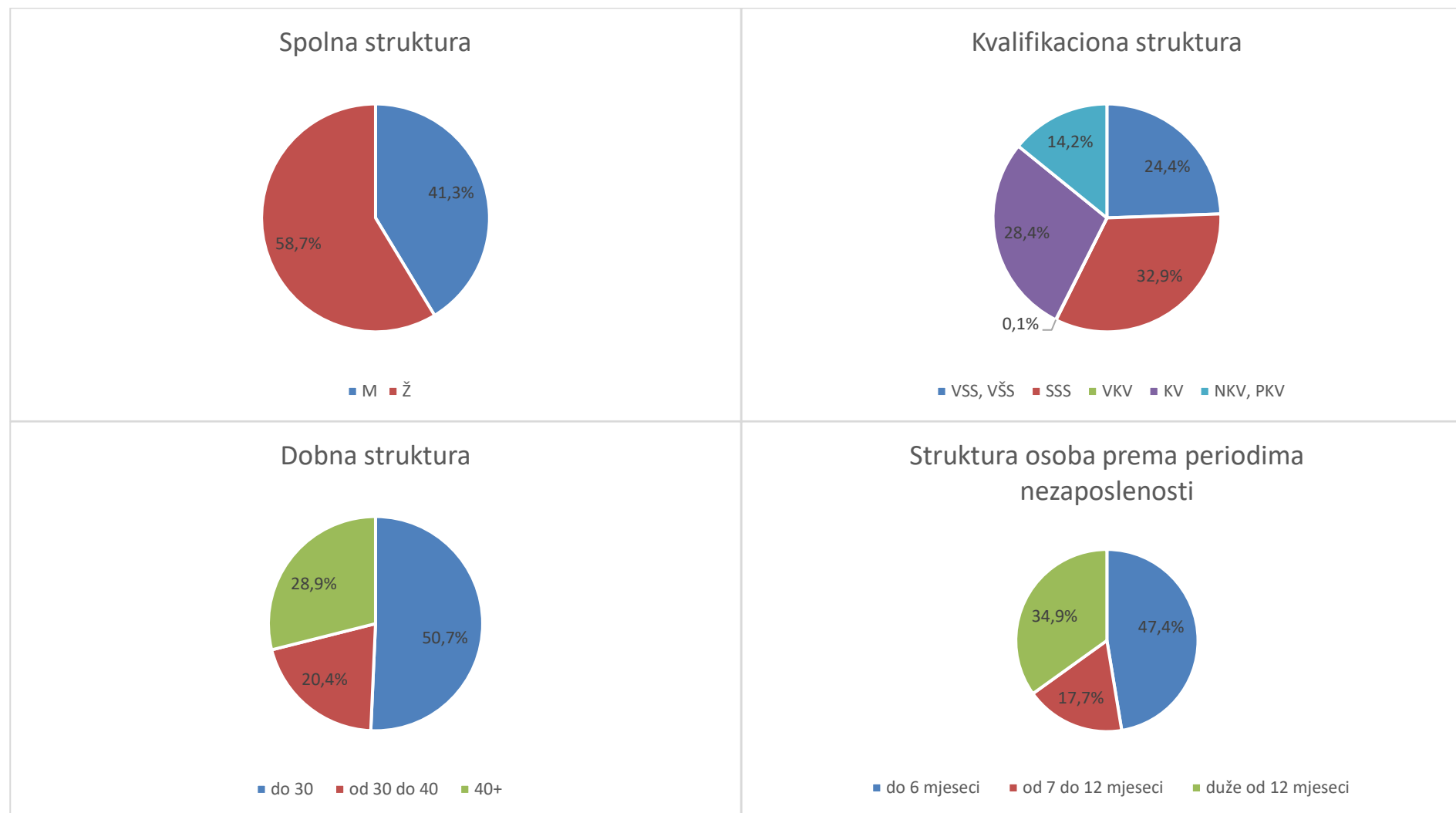

Tabela 10: Broj poslodavaca obuhvaćenih Programom sufinansiranja zapošljavanja 2023 po vrsti vlasništva i veličini

Naziv mjere	UKUPNO	PRV	JAVNO	NVO	MALA	SREDNJA	VELIKA	PRV	JAVNO	NVO	MALA	SREDNJA	VELIKA
Zapošljavanje pripravnika 2023	147	84	60	3	103	35	9	57%	41%	2%	70%	24%	6%
Mladi sa iskustvom 2023	105	90	13	2	85	18	2	86%	12%	2%	81%	17%	2%
Zapošljavanje žena 2023	322	288	20	14	292	25	5	89%	6%	4%	91%	8%	2%
Prilika za sve 2023	824	824	0	0	752	54	18	100%	0%	0%	91%	7%	2%
Zapošljavanje demobilisanih boraca 2023	12	12	0	0	12	0	0	100%	0%	0%	100%	0%	0%
Periodično/ sezonsko zapošljavanje 2023	200	181	14	5	173	21	6	91%	7%	3%	87%	11%	3%
Nova mogućnost 2023	313	284	22	7	280	30	3	91%	7%	2%	89%	10%	1%
Javni radovi 2023	9	0	8	1	7	2	0	0%	89%	11%	78%	22%	0%
Pomoć potrebnim 2023	11	2	3	6	10	1	0	18%	27%	55%	91%	9%	0%
Tražim poslodavaca 2023	690	606	63	21	624	50	16	88%	9%	3%	90%	7%	2%
Ukupno	2.633	2.371	203	59	2.338	236	59	90,0%	7,7%	2,2%	88,8%	9,0%	2,2%
%		90,0%	7,7%	2,2%	88,8%	9,0%	2,2%						

Grafikon 15: Struktura poslodavaca obuhvaćenih Programom sufinansiranja zapošljavanja 2023 po vrsti vlasništva i veličini

**INFORMACIJA O EVALUACIJI PROGRAMA SUFINANSIRANJA
ZAPOŠLJAVANJA 2023**

Tabela 11: Broj poslodavaca po mjerama i djelatnostima

Naziv mjere	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	Ukupno
Zapošljavanje pripravnika	5	0	13	0	2	10	9	2	1	6	0	1	23	4	37	6	19	3	6	0	147
Mladi sa iskustvom	2	0	13	0	2	7	21	4	8	1	0	1	19	2	5	5	10	0	5	0	105
Zapošljavanje žena	4	0	39	0	1	7	77	6	40	8	1	1	20	18	13	34	16	4	33	0	322
Prilika za sve	23	2	182	1	4	81	225	36	112	16	3	0	40	35	7	11	8	1	36	1	824
Zapošljavanje demobilisanih boraca	0	0	3	0	0	4	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	12
Periodično/sezonsko zapošljavanje	7	2	42	0	6	22	34	9	37	1	0	0	5	10	6	3	1	2	11	2	200
Nova mogućnost	13	0	13	0	8	31	122	11	29	10	6	2	21	5	13	5	6	3	14	1	313
Javni radovi	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0		1	0	2	0	0	3	0	0	9
Pomoć potrebnim	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9	0	1	0	1	0	11
Tražim poslodavaca	24	1	102	2	8	45	136	33	73	19	7	7	63	21	27	19	37	7	58	1	690
Ukupno	78	5	407	3	34	207	627	102	300	61	17	12	192	95	119	83	99	23	164	5	2.633
%	3,0%	0,2%	15,5%	0,1%	1,3%	7,9%	23,8%	3,9%	11,4%	2,3%	0,6%	0,5%	7,3%	3,6%	4,5%	3,2%	3,8%	0,9%	6,2%	0,2%	100,0%

A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	H	Prijevoz i skladištenje	N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti
B	Vađenje ruda i kamena	I	Hotelijerstvo i ugostiteljstvo	O	Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje
C	Prerađivačka industrija	J	Informacije i komunikacije	P	Obrazovanje
D	Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	K	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	Q	Djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite
E	Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	L	Poslovanje nekretninama	R	Umjetnost, zabava i rekreacija
F	Građevinarstvo	M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	S	Ostale uslužne djelatnosti
G	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala				

**INFORMACIJA O EVALUACIJI PROGRAMA SUFINANSIRANJA
ZAPOŠLJAVANJA 2023**

Tabela 12: Broj osoba čije je zapošljavanje sufinansirano kod poslodavaca po mjerama i djelatnostima

Naziv mjere	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	Ukupno
Zapošljavanje pripravnika	8	0	15	0	7	11	18	2	1	8	0	1	26	4	280	32	29	3	8	0	453
Mladi sa iskustvom	2	0	23	0	2	7	25	5	10	1	0	1	21	2	8	5	10	0	5	0	127
Zapošljavanje žena	5	0	78	0	1	8	110	20	57	14	1	1	23	24	39	55	24	5	38	0	503
Prilika za sve	28	6	463	1	5	154	380	48	195	20	7	0	70	89	10	21	11	1	45	1	1.555
Zapošljavanje demobilisanih boraca	0	0	3	0	0	6	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	14
Periodično/sezonsko zapošljavanje	10	3	111	0	15	43	70	12	78	2	0	0	6	18	23	4	4	21	18	3	441
Nova mogućnost	18		23		15	47	155	14	44	22	9	3	25	6	21	5	9	3	16	1	436
Javni radovi	0	0	0	0	9	0	0	0	0	0	0	0	1	0	20	0	0	10	0	0	40
Pomoć potrebnim	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	27	0	1	0	1	0	29
Tražim poslodavaca	30	1	126	3	8	60	171	39	95	21	8	8	68	24	32	22	49	7	64	1	837
Ukupno	101	10	842	4	62	336	932	141	480	88	25	14	240	167	460	144	138	50	195	6	4.435
%	2,3%	0,2%	19,0%	0,1%	1,4%	7,6%	21,0%	3,2%	10,8%	2,0%	0,6%	0,3%	5,4%	3,8%	10,4%	3,2%	3,1%	1,1%	4,4%	0,1%	100,0%

A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	H	Prijevoz i skladištenje	N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti
B	Vađenje ruda i kamena	I	Hotelijerstvo i ugostiteljstvo	O	Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje
C	Prerađivačka industrija	J	Informacije i komunikacije	P	Obrazovanje
D	Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	K	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	Q	Djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite
E	Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	L	Poslovanje nekretninama	R	Umjetnost, zabava i rekreacija
F	Građevinarstvo	M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	S	Ostale uslužne djelatnosti
G	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala				

Tabela 13: Struktura ugovorenih sredstva po vrsti vlasništva poslodavaca

Naziv mjere	PRV	JAVNO	NVO	Ukupno
Zapošljavanje pripravnika 2023	595.989	2.328.060	19.800	2.943.849
Mladi sa iskustvom 2023	465.649	69.240	9.287	544.176
Zapošljavanje žena 2023	1.632.400	297.532	89.100	2.019.032
Prilika za sve 2023	8.344.533	0	0	8.344.533
Zapošljavanje demobilisanih boraca 2023	84.007	0	0	84.007
Periodično/ sezonsko zapošljavanje 2023	1.029.800	172.150	38.300	1.240.250
Nova mogućnost 2023	2.642.136	237.340	52.560	2.932.036
Javni radovi 2023	0	88.660	2.420	91.080
Pomoć potrebnim 2023	47.400	108.613	44.640	200.653
Tražim poslodavaca 2023	4.375.816	473.495	152.460	5.001.771
Ukupno	19.217.730	3.775.090	408.567	23.401.387
%	82,7%	15,1%	2,3%	100,00%

Tabela 14: Broj osoba obuhvaćenih Programom sufinansiranja zapošljavanja 2023 po veličini i vrsti vlasništva poslodavaca

Naziv mjere	UKUPNO	MALA	SREDNJA	VELIKA	PRV	JAVNO	NVO
Zapošljavanje pripravnika 2023	453	99	351	3	99	351	3
Mladi sa iskustvom 2023	127	111	14	2	111	14	2
Zapošljavanje žena 2023	503	418	67	18	418	67	18
Prilika za sve 2023	1555	1.555	0	0	1.555	0	0
Zapošljavanje demobilisanih boraca 2023	14	14	0	0	14	0	0
Periodično/ sezonsko zapošljavanje 2023	441	367	61	13	367	61	13
Nova mogućnost 2023	436	393	36	7	393	36	7
Javni radovi 2023	40	39	1	0	39	1	0
Pomoć potrebnim 2023	29	7	16	6	7	16	6
Tražim poslodavca 2023	837	734	80	23	734	80	23
Ukupno	4.435	3.737	626	72	3.737	626	72
%	100,0%	84,3%	14,1%	1,6%	84,3%	14,1%	1,6%

Grafikon 16: Broj osoba obuhvaćenih Programom sufinansiranja zapošljavanja 2023 po veličini i vrsti vlasništva poslodavaca

Tabela 15: Finansijska sredstva ugovorena u okviru Programa sufinansiranja zapošljavanja 2023 po kantonima i mjerama

KANTON	Zapošljavanje pripravnika	Mladi sa iskustvom	Prilika za sve	Periodično zapošljavanje	Nova mogućnost	Javni radovi	Pomoć potrebnim	Zapošljavanje žena	Zapošljavanje DB	Tražim poslodavca	Ukupno ugovoreno	% od ukupno
USK	60.480	51.753	922.567	240.917	311.260	13.200	21.780	207.423	13.200	593.276	2.435.856	10,4%
PK	122.016	6.600	219.800	8.750	168.240	0	0	2.200	0	68.475	596.081	2,5%
TK	139.752	91.933	1.823.883	337.084	538.220	2.200	52.440	435.417	21.707	952.532	4.395.168	18,8%
ZDK	261.289	110.102	1.717.183	137.933	577.280	4.620	42.000	407.257	20.400	848.320	4.126.384	17,6%
BPK	13.560	23.587	303.583	47.050	122.636	13.200	0	29.260	0	71.811	624.687	2,7%
SBK	19.200	53.208	810.167	65.550	405.000	0	16.380	110.348	20.400	615.450	2.115.703	9,0%
HNK	1.704.372	39.600	939.533	152.883	224.980	13.200	7.260	296.340	0	683.356	4.061.524	17,4%
ZHK	350.880	17.040	245.617	71.583	125.760	0	0	144.338	0	417.159	1.372.377	5,9%
KS	219.619	121.313	905.333	67.117	271.220	0	60.793	309.247	1.100	446.820	2.402.562	10,3%
K 10	52.680	29.040	456.867	111.383	187.440	44.660	0	77.202	7.200	304.572	1.271.044	5,4%
UKUPNO	2.943.848	544.177	8.344.533	1.240.250	2.932.036	91.080	200.653	2.019.032	84.007	5.001.771	23.401.387	100,0%

Grafikon 17: Finansijska sredstva ugovorena po kantonima

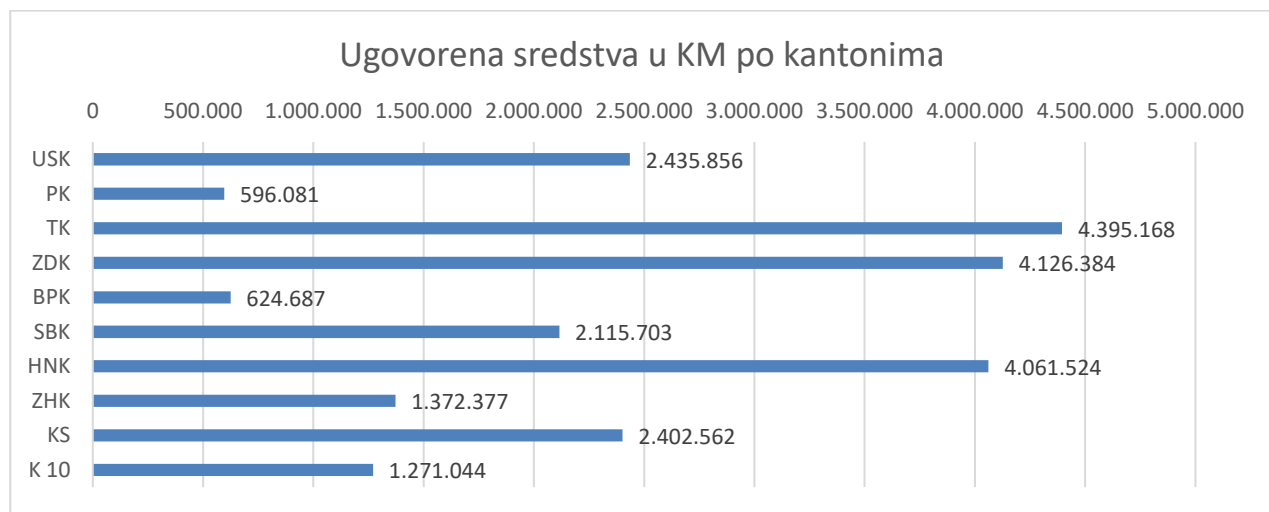

Tabela 16: Broj osoba zaposlenih u okviru Programa sufinansiranja zapošljavanja 2023 po kantonima i mjerama

KANTON	Zapošljavanje pripravnika	Mladi sa iskustvom	Prilika za sve	Periodično zapošljavanje	Nova mogućnost	Javni radovi	Pomoć potrebnim	Zapošljavanje žena	Zapošljavanje DB	Tražim poslodavca	Ukupno osoba	% od ukupno
USK	10	12	165	80	44	6	3	51	2	107	480	10,8%
PK	18	1	45	3	24	0	0	1	0	11	103	2,3%
TK	22	22	331	122	84	1	7	108	4	165	866	19,5%
ZDK	43	27	343	47	86	2	6	111	3	139	807	18,2%
BPK	2	7	62	17	20	6	0	6	0	14	134	3,0%
SBK	4	12	146	27	57	0	2	28	3	99	378	8,5%
HNK	255	13	175	53	32	6	1	69	0	113	717	16,2%
ZHK	54	3	46	25	18	0	0	38	0	67	251	5,7%
KS	36	24	162	24	40	0	10	76	1	72	445	10,0%
K 10	9	6	80	43	31	19	0	15	1	50	254	5,7%
UKUPNO	453	127	1.555	441	436	40	29	503	14	837	4.435	100,0%

Grafikon 18: Broj zaposlenih po kantonima

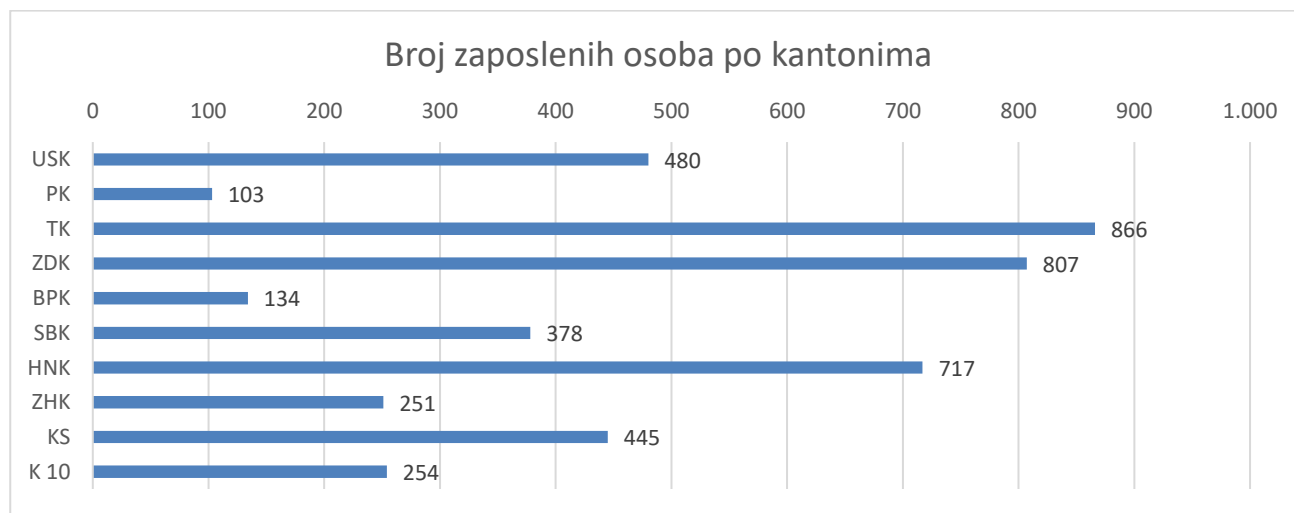
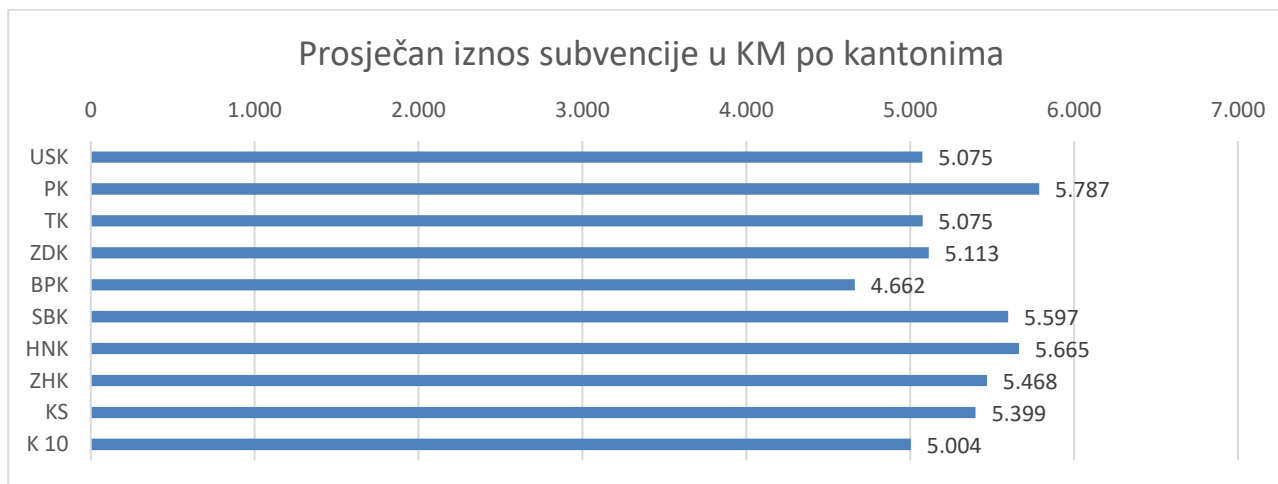

Tabela 17: Pregled ugovorenih sredstva, broja zaposlenih osoba i prosječnog iznosa subvencije

KANTON	Ukupno ugovorena sredstva	Ukupno zaposleno osoba	Prosječan iznos subvencije
USK	2.435.856	480	5.075
PK	596.081	103	5.787
TK	4.395.168	866	5.075
ZDK	4.126.384	807	5.113
BPK	624.687	134	4.662
SBK	2.115.703	378	5.597
HNK	4.061.524	717	5.665
ZHK	1.372.377	251	5.468
KS	2.402.562	445	5.399
K 10	1.271.044	254	5.004
UKUPNO	23.401.387	4.435	5.277

Grafikon 19: Broj iznos subvencije po kantonima

9. Mjerenje održivosti zaposlenja

U sklopu provođenja evaluacije Program sa aspekta održivosti zaposlenja 12 mjeseci nakon završetka realizacije pojedinačnih ugovora o sufinansiranju zapošljavanja, izvršena je provjera statusa svih osoba putem Porezne uprave Federacije BiH.

Provjerom statusa podaci su evidentirani ukupno za sve osobe po svim mjerama u sklopu, te dodatno disagregirani po spolu.

S obzirom na profil mjere, te postavljeni cilj i vrstu ciljne grupe, ocjena efekata u smislu mjerenja održivosti zaposlenja osoba prioritetno se treba posmatrati za mjere: *Mladi sa iskustvom 2023*, *Zapošljavanje žena 2023*, *Prilika za sve 2023*, *Zapošljavanje demobilisanih boraca 2023*, *Nova mogućnost 2023*, *Tražim poslodavca 2023* i *Služba u saradnji s poslodavcima 2023*, dok je za mjere vezane za javne radove i pripravnike svrsishodnije mjeriti izvršenje postavljenog cilja u smislu broja mladih osoba koje su stekle radno iskustvo u struci za koju su se školovala, tj. broj osoba s nižim kvalifikacijama uključenim u javne radove i sl.

Tabela 18: Pregled podataka o stopi održivosti zaposlenja 12 mjeseci nakon završetka Programa (po mjerama za ukupan broj osoba i po spolu)

Naziv mjere	Ukupan broj osoba	M	Ž	Broj zaposlenih 12 mjeseci nakon završetka Programa	% zaposlenih 12 mjeseci nakon završetka Programa	% M zaposlenih 12 mjeseci nakon završetka Programa	% Ž zaposlenih 12 mjeseci nakon završetka Programa
Zapošljavanje pripravnika 2023	453	139	314	234	52%	56%	50%
Mladi sa iskustvom 2023	127	87	40	98	77%	81%	70%
Zapošljavanje žena 2023	503	0	503	336	67%	0%	67%
Prilika za sve 2023	1.555	802	753	995	64%	65%	63%
Zapošljavanje demobilisanih boraca 2023	14	14	0	8	57%	57%	0%
Periodično/ sezonsko zapošljavanje 2023	441	218	223	246	56%	54%	58%
Nova mogućnost 2023	436	194	242	238	55%	55%	54%
Javni radovi 2023	40	33	7	29	73%	73%	72%
Pomoć potrebnim 2023	29	3	26	20	69%	0%	77%
Tražim poslodavca 2023	837	343	494	567	68%	68%	68%
UKUPNO	4.435	1.833	2.602	2.771	63%	63%	62%

Iz prezentiranih podataka može se uočiti da je od 4.435 osoba njih 2.771 (63%) još uvijek bilo zaposleno 12 mjeseci nakon završetka sufinansiranja zapošljavanja. Najveća stopa održivosti zabilježena je u mjeri Mladi s iskustvom 2023, čak 77% sa značajno boljim rezultatom kod muškaraca. Također, izuzetno visoka stope zadržavanja evidentirana je i kod korisnika u mjeri Javni radovi 2023 (73%) i Pomoć potrebnim (69%), međutim, broj obuhvaćenih osoba ovom mjerom je minimalan, te su za posmatranje ovog indikatora reprezentativnije mjere s većim brojem učesnika.

Dobar rezultat održivosti statusa zaposlenja evidentiran je i u mjeri Tražim poslodavca 2023 (68%) i mjeri Zapošljavanje žena 2023 (67%) iako je kod učesnika/učesnica u ovim mjerama prosječan period nezaposlenosti prije početka zaposlenja bio 22 mjeseca.

Posmatrajući podatke po spolu za sve mjere uočljivo je da je održivost malo bolja kod muškaraca (63%) nego kod žena (62%).

Tabela 19: Pregled podataka o stopi održivosti zaposlenja 12 mjeseci nakon završetka Programa (po mjerama za osobe čije je zapošljavanje sufinansirano 6 i 12 mjeseci)

Naziv mjere	Ukupan broj osoba	Broj osoba sufinansiranih 6 mjeseci	Broj osoba sufinansiranih 12 mjeseci	% zaposlenih 12 mjeseci nakon završetka Programa koji su sufinansirani (do) 6 mjeseci	% zaposlenih 12 mjeseci nakon završetka Programa koji su sufinansirani 12 mjeseci
Zapošljavanje pripravnika 2023	453	27	426	59%	51%
Mladi sa iskustvom 2023	127	78	49	74%	82%
Zapošljavanje žena 2023	503	360	143	67%	67%
Prilika za sve 2023	1.555	120	1.435	67%	64%
Zapošljavanje demobilisanih boraca 2023	14	0	14	#	57%
Periodično zapošljavanje 2023	441	441	0	56%	#
Nova mogućnost 2023	436	18	418	61%	54%
Javni radovi 2023	40	40	0	73%	#
Pomoć potrebnim 2023	29	0	29	#	69%
Tražim poslodavca 2023	837	38	799	79%	67%
UKUPNO	4.435	1.122	3.313	63%	62%

Kod mjere Mladi s iskustvom 2023 primjetna je veća stopa održivosti zaposlenja kod onih čije je zapošljavanje sufinansirano u trajanju od 12 mjeseci (82%) u odnosu na one čije je zapošljavanje sufinansirano u trajanju od šest (6) mjeseci (74%). Kod mjere Tražim poslodavca 2023 je obrnuta situacija i primjetna je veća stopa održivosti zaposlenja kod onih čije je zapošljavanje sufinansirano u trajanju od šest (6) mjeseci (79%) u odnosu na one čije je zapošljavanje sufinansirano u trajanju od 12 mjeseci (67%).

Sa aspekta efikasnosti i efektivnosti u kontekstu iskoristivosti raspoloživih sredstava tj. prosječnog iznosa subvencije najbolji rezultat je postignut u Službi za zapošljavanje Bosansko-podrinjskog kantona gdje je prosječna subvencija, uzimajući u obzir sve mjere, iznosila 4.662 KM. Najveći iznos prosječne subvencije je zabilježen u Službi za zapošljavanje Posavskog kantona i to 5.787 KM, a zatim u Službi za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanskog kantona i to 5.665 KM.

Pod pretpostavkom da su sve osobe zaposlene po mjerama iz ovog programa primale najnižu plaću iz tog perioda (bruto 911 KM mjesečno) za poreze i doprinose je isplaćivano oko 315 KM mjesečno (za koeficijent ličnog odbitka 1). U okviru Programa od ukupno 4.435 osoba zapošljavanje je sufinansirano u trajanju od 12 mjeseci za 3.313 osoba, a u trajanju do šest mjeseci za 1.122 osobe.

Dakle, tokom trajanja Programa sufinansiranja zapošljavanja 2023 poslodavci su za ove osobe mjesečno isplaćivali minimalno 1,2 miliona KM za poreze i doprinose (osiguranje za zdravstvo, nezaposlenost i PIO), odnosno ukupno 14,6 miliona KM, i to: za sufinansiranje zapošljavanja u trajanju od 12 mjeseci 12,5 miliona KM, a za sufinansiranje zapošljavanja u trajanju od 6 mjeseci 2,1 milion KM. To predstavlja udio od 62% ukupnog iznosa sredstava (23,4 miliona KM) utrošenog za realizaciju Programa.

Pod pretpostavkom da je 2.771 osoba, koje su ostale da rade 12 mjeseci nakon završetka ugovora o sufinansiranju zapošljavanja, u tom periodu primalo najnižu plaću, može se zaključiti da je za taj period također dodatno uplaćeno oko 10,4 miliona KM poreza i doprinosa.

10. Osnovna zapažanja i rezultati

U okviru sagledavanja ukupne slike vezane za realizaciju Programa sufinansiranja zapošljavanja 2023 utvrđeni su podaci po osnovu različitih indikatora vezanih za ovaj program (omjer ugovaranja predviđenih sredstava, isplata sredstava, zapošljavanje planiranog broja osoba, struktura poslodavaca i zaposlenih osoba po različitim parametrima, i dr.).

Kao izvor verifikacije rezultata u okviru monitoringa korišteni su:

- izvještaji iz modula JIS-a (modula za realizaciju mjera aktive politike zapošljavanja iz aplikacije Jedinственog informacionog sistema), i to: APZ pregled stanja po ugovorima, APZ detaljni pojedinačni pregled ugovora i APZ pregled poslodavaca i zaposlenika, formirani na osnovu unosa podataka prilikom zaključivanja ugovora o sufinansiranju zapošljavanja od kantonalnih službi za zapošljavanje i Sektora za aktivnu politiku zapošljavanja;
- podaci pribavljeni od Sektora za finansije.

U okviru monitoringa realizacije Programa sufinansiranja zapošljavanja 2023, sa stanjem **na dan 31.12.2023. godine**, a na osnovu pomenutih sredstava verifikacije evidentirani su sljedeći pokazatelji:

- početna planirana sredstva predviđena za realizaciju Programa su iznosila 37.700.000 KM, objavljen javni poziv u iznosu od 100% ovog iznosa,
- izmjenama Programa iznos planiranih sredstava promijenjen na 23.750.000 KM,
- vrijednost ugovorenih sredstava nakon preraspodjele je bila 23.401.387KM,
- prosječan iznos subvencije je iznosio 5.277 KM,
- od ukupno 2.633 ugovora o sufinansiranju zapošljavanja, prema vrsti poslodavaca najviše se odnosi na privatna preduzeća – 2.371 (90%), zatim slijede 203 subjekta iz javnog sektora (7,7%) i 59 (2,3%) NVO, a prema veličini najviše je malih poslovnih subjekata koji imaju do 50 radnika (88,8%), zatim poslovnih subjekata srednje veličine koji imaju od 50 do 250 (9%) i velikih poslovnih subjekata sa preko 250 radnika (2,2%), a što oslikava udio poslovnih subjekata prema veličini i strukturi u Federaciji BiH,
- ukupno po svim mjerama iz Programa prema djelatnostima najviše je poslodavaca iz sljedećih djelatnosti: Trgovina (23,8%), Prerađivačka industrija (15,5%), Ugostiteljstvo (11,4%), Građevinarstvo (7,9%), Stručne, naučne i tehničke djelatnosti (7,3%) itd.
- ukupno po svim mjerama iz prema djelatnostima najviše je zaposleno u sljedećim djelatnostima: Trgovina (21%), Prerađivačka industrija (19%), Ugostiteljstvo (10,8%), Javna uprava (10,4%), Građevinarstvo (7,6%) itd.
- Programom planirano zapošljavanje 6.000 osoba, a izmjenama Programa planirano je zapošljavanje 4.000 osoba,
- zaposleno je ukupno 4.435 osoba ili 110% od izmjenama Programa planiranog broja osoba, s tim da su tokom realizacije po svim mjerama izvršene zamjene u 6,7% slučajeva tj. 299 osoba nije bilo angažirano cijeli ugovoreni period,
- posmatrano po spolu mjerama su obuhvaćena 1.833 muškarca ili 41,3% i 2.602 žene ili 58,7%,

- prema stručnoj spremi tj. nivou kvalifikacije obuhvaćeno je: 628 NSS, NKV i PKV (14,2%); 1.260 KV (28,4%); 3 VKV (0,1%); 1.460 SSS (32,9%) i 1.084 VSS i VŠS (24,4%) osoba,
- dugotrajno nezaposlenih tj. od 7 do 12 mjeseci je 17,7%, a duže od 12 mjeseci je 34,9%, što ukazuje na činjenicu da nešto više od jedne trećine obuhvaćenih osoba spada u dugotrajno nezaposlene osobe koje spadaju u kategoriju teže zapošljivih,
- prosječan period nezaposlenosti osoba zaposlenih po svim mjerama iz Programa - prije zasnivanja radnog odnosa je 26 mjeseci,
- starijih od 40 godina je 29%, dok mladi dobi do 30 godina čine 50,7%, a što potvrđuje opredijeljenost podrške prema mladima i starijim od 40 godina,
- prosječna dob zaposlene osobe je 37 godina,
- prosječna stopa održivosti zaposlenja po svim mjerama, 12 mjeseci nakon završetka Programa iznosi 63% (2.771 od 4.435 osobe).

U prosjeku po svim mjerama subvencija je iznosila 5.277 KM i veća je za 1.070 KM u odnosu na iste mjere iz Programa iz 2022. godine. Subvencija je povećana s obzirom na kontinuiran rast prosječne plaće u Federaciji BiH, samim tim i povećanje obaveza za isplatu poreza i doprinosa.

Najviše osoba je zaposleno u okviru mjere Prilika za sve 2023 (1.555 osoba ili 35,1% od ukupno zaposlenih u okviru Programa).

Najviše sredstava je ugovoreno također u sklopu mjere Prilika za sve 2023 (8.344.533 KM ili 35,6% od ukupno ugovorenih sredstava).

Zabilježen je nešto veće učešće žena (58,7%) u odnosu na muškarce među osobama obuhvaćenim ovim Programom, naročito zahvaljujući realizaciji mjere Zapošljavanje žena 2023, a što može uticati na poboljšanje stanja žena na tržištu rada, posebno imajući u vidu činjenicu da žene čine 60% od ukupnog broja nezaposlenih u Federaciji BiH.

Tokom realizacije Programa uočeno je niz situacija koje su uticale na dinamiku i/ili na postignute rezultate određenih mjera, a što se između ostalog ogleda u sljedećem:

- poslodavci nisu mogli da nađu radnike s potrebnim kvalifikacijama i kompetencijama ili su imali potrebu za radnicima, ali nisu mogli da popune radna mjesta, jer potencijalni radnici često nisu zadovoljni uslovima rada i platom, a već je znatno vidljiv i uticaj migracije radne snage (odlazak bh. radne snage u države EU), što također može da uzrokuje usporavanje dinamike realizacije Programa;
- poslodavci su u prijavama prijavljivali potrebu za više radnika iako se ispostavilo da su zaposlili manji broj radnika od traženog;
- dugotrajan je proces zaključivanja i realizacije ugovora o sufinansiranju i zapošljavanju kod poslodavaca kod kojih se prijem u radni odnos vrši putem Agencije za državnu službu.

Među poboljšanjima u realizaciji Programa ističu se sljedeći elementi:

- za realizaciju Programa su osigurana znatna finansijska sredstva;
- unapređena je opća saradnja sa službama za zapošljavanje;
- unapređeni su kontrolni mehanizmi Zavoda (provođenje kontrole realizacije, provjere dokumentacije u službama za zapošljavanje);

- lista čekanja je aktivirana u više navrata, u cilju kvalitetnijeg upravljanja raspoloživim sredstvima i što većeg ugovaranja i boljeg izvršenja sredstava.

Prilike na tržištu rada su se postepeno stabilizirale u smislu da raste zaposlenost i smanjuje se nezaposlenost tokom 2023. godine, međutim vidljiva je neusaglašenost na tržištu rada u kontekstu ponude i potražnje na nivou znanja i vještina, tj. kompetencija, ali i uslova rada, prije svega plaće.

Evidentno je da na proces globalne stabilizacije i oporavka društveno-ekonomskih prilika utiču inflacija, problemi u lancima snabdijevanja, globalna ratna žarišta, odlazak stanovništva u inostranstvo i drugi faktori.

Iskustva iz ranijih ekonomskih kriza, prema brojnim autorima i analitičarima, pokazuju da programi sufinansiranja zapošljavanja mogu itekako pomoći u popravljanju stanja na tržištu rada, zajedno s ostalim intervencijama nadležnih vlada (poreske olakšice, povoljni zajmovi-krediti, stručno osposobljavanje radne snage tj. obuke i investiranje u znanja i vještine radne snage, subvencioniranje dijela plaće, jačanja izvoza, privlačenje stranih investicija i dr.), te se stoga nameće imperativ realizacije ovakvih programa u narednom periodu uz popravljanje učinkovitosti, otklanjanje tehničko-operativnih nedostataka u realizaciji programa, preveniranje rizika, te davanje posebne pažnje mladim osobama, dugotrajno nezaposlenim osobama, ženama ali i osobama starije dobi.

Također, važno je, pored poticanja potražnje za radnom snagom i poboljšanja ponude radne snage, jačati funkciju posredovanja u zapošljavanju i komunikaciju sa poslodavcima u službama za zapošljavanje, u cilju pridobijanja kvalitetnih i pravovremenih informacija o njihovim potrebama, te koristiti različite oblike saradnje na tržištu rada. U tom smislu važno je i jačati funkciju oglašavanja slobodnih radnih mjesta i uparivanja evidencije nezaposlenih osoba s oglasima o slobodnim radnim mjestima kroz upotrebu informatičkih rješenja, što bi unaprijedilo imidž javnih službi za zapošljavanje kao provjerenog posrednika u zapošljavanju i centralnog mjesta na tržištu rada.

Potrebno je naglasiti da je Program u fokus postavio ključne ciljne grupe kojima je realizacijom odgovarajućih mjera posvećena dužna pažnja, a to su prije svega: mladi, žene, dugotrajno nezaposlene osobe, osobe dobi od 40 godina i više i demobilisani borci.

Povećanim subvencioniranjem posebnih grupa nezaposlenih osoba kao što su osobe s invaliditetom, žrtve nasilja, članovi porodica u kojima nema zaposlenih, žrtve nasilja i dr. pokazana je socijalna osjetljivost u realizaciji ovog programa.

Također, način realizacije Programa kroz sistem mjesečne refundacije sredstava nakon ispunjavanja uslova za isplatu sredstava (dokazivanje prethodno isplaćene plaće radniku i plaćenih obaveznih poreza i doprinosa) pokazuje odgovornost prema javnim sredstvima, osigurava transparentan, opravdan i siguran utrošak javnih sredstava i poništava rizike koji se bi se javljali kod avansnog plaćanja.

Najava realizacije Programa, objava teksta Programa na web portalu www.fzzz.ba prije zvaničnog javnog poziva, objave u dnevnim novinama i portalu Vlade Federacije BiH, kao i distribucija informativnih letaka, te obraćanje medijima, omogućila je visok nivo transparentnosti i upoznavanje šire javnosti sa uslovima, načinom realizacije i drugim podacima u vezi sa Programom.

Važno je napomenuti da je krajem 2023. godine, u cilju provođenja dodatnih kontrola, izvršena i provjera ispravnosti dokumentacije u službama za zapošljavanje

tj. kontrola i praćenje izvršenja ugovornih obaveza na uzorku od 258 ugovora zaključenih sa korisnicima poticajnih mjera, prilikom monitoring aktivnosti, o čemu je sačinjena odgovarajuća informacija koja je dostavljena Upravnom odboru Zavoda. Konstatirano je da je pregledana dokumentacija u skladu s odredbama programā.

11. Preporuke

Za naredne slične programe potrebno je razmotriti sljedeće preporuke:

- Javni poziv objavljivati što ranije po usvajanju Finansijskog plana i ostaviti mogućnost trajanja javnog poziva do ugovaranja raspoloživih sredstava po pojedinim kantonima, a što bi unaprijedilo izvršavanje postavljenog cilja tj. zapošljavanje planiranog broja utvrđenih kategorija nezaposlenih osoba;
- održavati stabilnim web portal i on-line prijavu na javne pozive;
- brže dostavljati dokumentaciju o pravdanjima za uplatu subvencije od službi prema Zavodu, te samim tim brže isplaćivati ugovorena sredstva;
- pokrenuti aktivnosti na uspostavljanju mogućnosti elektronskog dostavljanja pravdanja;
- kontinuirano pratiti rokove za dostavu dokumentacije, te u skladu s potrebom slati urgencije i opomene;
- brže ažurirati listu ugovora i listu čekanja/listu aplikanata radi ugovaranja ukupno raspoloživih sredstava;
- redovno provjeravati dinamiku isplata po ugovorima radi pravovremenog završetka Programa;
- tehnički unapređivati aplikaciju za realizaciju Programa naročito u kontekstu rješavanja problema u izvještajnom dijelu s aspekta: evidentiranja tačnog naziva i analize posebnih grupa obuhvaćenih osoba s uvećanom subvencijom od 10%; upisa nedostajućeg datuma početka rada u pojedinim slučajevima; evidentiranja ispravne šifre djelatnosti; uređenje naziva djelatnosti u skladu sa Klasifikacijom djelatnosti dr.;
- u okviru oglašavanja putem web portala i društvenih medija Zavoda kao i drugih medija prije objave javnog poziva nastaviti s adekvatnim informisanjem nezaposlenih osoba i poslodavaca o mogućnostima učešća i pravilima realizacije Programa;
- promovirati uspješne priče o zapošljavanju određenih ciljnih grupa nezaposlenih osoba uz podršku programā sufinansiranja zapošljavanja;
- razmjenjivati iskustva s ostalim domaćim i međunarodnim organizacijama i institucijama u oblasti tržišta rada;
- onemogućiti sufinansiranje zapošljavanja osoba kod poslodavca koji je povezano lice s poslodavcem kod kojeg su osobe bile zaposlene u posljednjih 24/36/48 mjeseci;
- razmotriti onemogućavanje sufinansiranja zapošljavanja kod poslodavaca kod kojih se broj zaposlenih smanjio u prethodnih 12 mjeseci ili u odnos na posljednju godinu osim u slučaju penzionisanja radnika, smrti radnika, otkaza od strane radnika, isteka ugovora na određeno vrijeme i sl;
- razmotriti opciju sufinansiranja zapošljavanja nezaposlenih osoba isključivo kod poslodavaca iz privatnog sektora u mjerama kao što su Zapošljavanje žena, Periodično zapošljavanje, Nova mogućnost, Prilika za sve, Mladi s iskustvom, Tražim poslodavca;

- razmotriti opciju da pravo na sufinansiranje zapošljavanja imaju nezaposlene osobe koje su bile na evidenciji nezaposlenih najmanje šest (6) ili 12 mjeseci s obzirom na činjenicu da je na evidencijama nezaposlenih 75% osoba koje su nezaposlene duže od 12 mjeseci, čime bi se u fokus stavile dugotrajno nezaposlene osobe;
- razmotriti opciju da se sve specifične teže zapošljive kategorije nezaposlenih osoba prebace u posebnu mjeru ili u mjeru Nova mogućnost zajedno s dugotrajno nezaposlenim, starijim od 50 godina i osobama nižih kvalifikacija (u kojoj iznos subvencije treba biti veći u odnosu na ostale mjere s obzirom da su u pitanju specifične teže zapošljive kategorije) dodati sljedeće kategorije:
 - o radno-sposobne osobe sa invaliditetom,
 - o članovi šehidskih porodica ili porodica poginulih branitelja,
 - o nezaposleni demobilizirani branioci/razvojačeni branitelji,
 - o djeca nezaposlenih demobiliziranih branioca/razvojačenih branitelja,
 - o djeca i supružnici osoba s invaliditetom od 60% i više,
 - o članovi domaćinstva u kojem ni jedan član nije zaposlen,
 - o Romi,
 - o samohrani roditelji, staratelji i hranitelji i njihove djece,
 - o roditelji djeteta sa posebnim potrebama i roditelji teško bolesne djece,
 - o žrtve nasilja, žrtve nasilja u obitelji i djeca žrtava nasilja, civilne žrtve rata i dr.,
 - o liječeni ovisnici,
 - o bivši štíćenici doma za nezbrinutu djecu.

Umjesto uvećavanja subvencije za 10% u svim mjerama, ove kategorije obuhvatiti posebnom mjerom sa većom subvencijom u odnosu na ostale i na taj način dati im značaj. Na ovaj način bi se preduprijedilo zaustavljanje javnog poziva u ranoj fazi (s obzirom da se unaprijed računa kao da će sve osobe imati 10% što remeti planiranu realizaciju sredstava), pojednostavio bi se izračun subvencije u svim ostalim mjerama (bez računanja povećanja subvencije za 10%) i omogućilo bi se bolje planiranje i dinamika utroška sredstava, a ove kategorije nezaposlenih osoba bi bile podržane znatno većom subvencijom čime bi se privukli poslodavci da uz subvenciju zaposle osobe iz navedenih kategorija, te bi se pokazala socijalna osjetljivost kroz mjeru fokusiranu isključivo na ove kategorije. U modulu za praćenje mjere APZ omogućiti brojanje osoba za svaku navedenu kategoriju.;

- produžiti trajanje javnog poziva - pored trajanja javnog poziva do tri dana ostaviti mogućnost trajanja javnog poziva do ugovaranja raspoloživih sredstava za mjere i kantone u kojima ne pristigne dovoljno aplikacija u ostavljena tri dana javnog poziva, a što bi unaprijedilo izvršavanje postavljenog cilja tj. zapošljavanje utvrđenih kategorija nezaposlenih osoba. Potrebno je omogućiti da javni poziv bude otvoren sve do prijema prijava u visini raspoloživih sredstava po pojedinim kantonima.

Prema iskustvu iz prethodne godine javni poziv za određene kantonalne službe je bio zatvoren iako su imale na raspolaganju znatan iznos sredstava, samo iz razloga jer je javni poziv ograničen na tri dana. Potrebno je kreirati

tehničku mogućnost da se javni poziv ne zatvara za službe koje u ostavljena tri dana ne zaprime dovoljan broj prijava na javni poziv. Stoga se predlaže da formulacija iz Programa, glasi: Javni poziv ostaje otvoren tri (3) radna dana, odnosno do zaprimanja aplikacija/prijava u visini raspoloživih sredstava po pojedinim kantonima.

Na ovaj način bi se postiglo bolje izvršenje planiranih sredstava, trajnija dostupnost sredstava poslodavcima, uvažavajući cikluse poslovanja, prijem optimalnog broja prijava, sprečavanje pritiska itd.

U suprotnom, kod okončanja kratkotrajnog javnog poziva uz nedovoljan broj prijava po pojedinim kantonima posljedično se prebacuju sredstava u druge programe čime se remete početno postavljeni ciljevi po programima.;

- razmotriti izradu novih mjera APZ u skladu sa ciljevima iz Strategije zapošljavanja FBiH 2023-2030, tj. razmotriti kreiranje mjera aktivne politike zapošljavanja za što brži povratak na posao nezaposlenih osoba koje su ostvarile pravo na novčanu naknadu, čime bi se postiglo više efekat (Umjesto davanja sredstava za novčanu naknadu i održavanje statusa nezaposlene osobe, navedenim osobama omogućiti ponovno zapošljavanje uz davanje subvencije (npr. dodjela vaučera koji treba realizirati u roku od mjesec dana od dana prijave na evidenciju), uz poticanje zapošljavanja kod drugog poslodavca, kako bi se spriječile eventualne zloupotrebe.);
- razmotriti uvođenje Individualnog plana zapošljavanja kao osnove za učešće u određenim mjerama APZ (npr. mjeri Tražim poslodavca) čime bi se istakao značaj ovog mehanizma, značaj uloge savjetodavca u biroima za zapošljavanje, te bi se istakla obaveza i važnost aktivnog traženja posla (Ovo je i preporuka / obaveza koja se preuzima učešćem u projektu Garancija za mlade.);
- kod mjera Zapošljavanje žena, Prilika za sve, Tražim poslodavca i drugih mjera sa sličnim postavkama razmotriti opcije redizajniranja u kontekstu iznosa sufinansiranja zapošljavanja i kategorije žena, na način da se utvrdi duži period subvencioniranja zapošljavanja i/ili veći iznos subvencije za osobe koje su bile duže na evidenciji nezaposlenih (duže od 12 ili 24 mjeseca) jer 75% od ukupno nezaposlenih čine upravo osobe koje su na evidencijama duže od 12 mjeseci (ta kategorija je među prioritarnim ciljnim grupama u strateškim dokumentima i kao takve trebaju biti i u Programu sufinansiranja zapošljavanja.).